Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій

Кафедра германської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.4 «Германські мови та літератури (переклад включно)»

Актуалізація принципу економії мовних зусиль у сучасній англомовній чат-комунікації (перекладацький аспект).

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ___ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПРм.-91
Попова Тетяна Сергіївна

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц.
Ємельянова Олена Валеріанівна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧАТ-КОМУНІКАЦІЇ 6
1.1 Інтернет як засіб комунікації 6
1.2 Специфіка сучасної англомовної чат-комунікації 8
1.3 Інформаційна насиченість та характер подання інформації в онлайн-повідомленні 11
1.2.2 Експліцитність та імпліцитність онлайн-повідомлень 15
1.2.3 Емоційна складова чат-комунікації 17
РОЗДІЛ 2 АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЕКОНОМІЇ МОВНИХ ЗУСИЛЬ У ЧАТ-КОМУНІКАЦІЇ 22
2.1 Мовні та мовленнєві особливості чат-комунікації 22
2.1.1 Фонетико-графічні засоби, задіяні в онлайн-повідомленнях 23
2.1.2 Лексико-стилістичні засоби, представлені у чат-комунікації 26
2.2 Синтаксичні засоби, задіяні у чат-комунікації 31
2.3 Комунікативний збій під час онлайн-спілкування як можливий наслідок неефективного використання принципу економії мовних зусиль 34
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНЛАЙН-ПОВІДОМЛЕНЬ З ОГЛЯДУ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИНЦИПУ ЕКОНОМІЇ МОВНИХ ЗУСИЛЬ 38
3.1 Специфіка перекладу лексико-стилістичних засобів 38
3.2 Особливості представлення синтаксичних засобів під час перекладу 42
3.3 Методичні рекомендації щодо навчання перекладу сучасної англомовної чат-комунікації з огляду на збереження принципу економії мовних зусиль 45
ВИСНОВКИ 52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 55
SUMMARY 64
ДОДАТОК А 70

ВСТУП

Віртуальне спілкування стало невід'ємною частиною життя людей. Розвиток Інтернету та інформаційних технологій дав початок новому виду комунікації – онлайн-спілкуванню. Пристосування мови до повсякденного життя людей досліджується вже не одне десятиріччя, а тепер, через збільшення кількості інформації мова набуває значних змін і тенденція до економії мовних зусиль стає популярним підґрунтям для наукових розвідок.

Головною функцією мови вважається комунікативна, і дослідженням порівняно нового комунікативного електронно-опосередкованого середовища займається велика кількість вчених. Зокрема, особливості функціонування мови в Інтернет-просторі та мовну компрессію вивчали такі науковці як К. В. Дубняк, Л. Ф. Компанцева, T. Baldwin, S. Carter, T. Holmer.

Однак, незважаючи на популяризацію питання економії мовних зусиль серед науковців, тема функціонування мовної компресії безпосередньо в чат-комунікації досі залишається недостатньо розкритою через її порівняну новизну.

Актуальність теми наукової розвідки визначається тим, що в сучасній лінгвістиці, незважаючи на її постійний розвиток, функціонування принципу економії мовних зусиль у англомовній чат-комунікації ще досі недостатньо досліджене, а проблематика перекладу мовних одиниць, підпадаючих під дію принципу, потребує детальнішого обґрунтування. Вважаємо доцільним проаналізувати актуалізацію принципу економії мовних зусиль з огляду на розширення комунікативних можливостей через появу онлайн-ресурсів для спілкування, а саме на прикладі електронних листувань формального (ділового) та неформального типу.

Об'єктом дослідження виступають англомовні чат-повідомлення, де актуалізовано принцип економії мовних зусиль.

Предметом роботи є мовні та мовленнєві засоби, задіяні задля економії мовних зусиль в англомовній чат-комунікації.

Матеріалом дослідження виступають англомовні чат-повідомлення формального (ділового) та неформального типу.

Метою роботи є висвітлення особливостей та специфіки лексикону, який притаманний Інтернет дискурсу, визначення способів економії мовних зусиль, аналіз функціонування скорочень під час онлайн-переписки та доцільності використання компресії в процесі обміну віртуальними повідомленнями. Також маємо на меті виділити актуальні техніки та прийоми перекладу текстів з ознаками використання принципу економії мовних зусиль з англійської мови на українську та запропонувати методи впровадження досліджуваного принципу на заняттях з практики перекладу англійської мови.

Для досягнення мети роботи ми виділили низку дослідницьких **завдань**:

1) розглянути феномен онлайн-комунікації як зручного способу для обміну інформацією;

2) проаналізувати специфіку сучасної англомовної чат-комунікації, її характеристики та особливості;

3) дослідити принцип економії мовних зусиль з огляду на його дієвість та доцільність використання під час віртуального спілкування;

4) проаналізувати фонетико-графічні, лексико-стилістичні та синтактичні засоби, задіяні у сучасній англомовній чат-комунікації з метою економії мовних зусиль;

5) визначити перекладацькі прийоми та засоби для перекладу текстів з ознаками використання в них принципу економії мовних зусиль з англійської на українську мову та встановити можливі труднощі при декодуванні інформації;

6) розробити методи для імплементації принципу економії мовних зусиль у навчальний процес студентів, які вивчають англійську мову з метою осучаснення навчальної програми та підвищення рівня знань студентів з обраної теми.

Для здійснення аналізу матеріалу наукової розвідки застосовувались такі **методи дослідження**: описовий метод, метод словникової дефініції, порівняльний метод, метод аналізу та синтезу, метод наукового спостереження, метод абстрагування.

Теоретична значущість дипломної роботи визначається проведенням комплексного аналізу актуальності і доцільності використання принципу економії мовних зусиль у англомовній чат-комунікації на прикладі віртуальних листувань та визначенням способів перекладу елементів компресії з урахуванням стилю викладення інформації у електронно-комунікативному середовищі.

Практичне значення роботи полягає у тому, що її результати можуть бути використані для подальших наукових розвідок з вивчення Інтернет дискурсу, лексикології, мовознавства, психології, а також бути підґрунтям для розробки навчальних планів для студентів, які вивчають англійську мову. Викладений матеріал може використовуватись для аналізу публіцистичних текстів, електронних статей та творів художньої літератури, зокрема молодіжної сучасної літератури тощо.

Робота включає в себе аналіз не тільки лексикологічного складу віртуальних повідомлень, а й дослідження можливих комунікативних збоїв під час онлайн-спілкування, емоційної складової чат-комунікації, а також способи імплементації принципу економії мовних зусиль у навчальний процес, що формує **наукову новизну** цієї розвідки.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних, лексикографічних та ілюстративних джерел. Загальний об'єм роботи (без додатків) складає 63 сторінки. Список використаних джерел включає 82 найменування.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧАТ-КОМУНІКАЦІЇ

1.1 Інтернет як засіб комунікації

Сучасний світ характеризується стрімким розвитком глобалізації. Глобалізація направлена на міжнародне єднання в усіх сферах життя людини. Однією з причин поширення глобалізації в світі є активний розвиток інформаційних технологій, зокрема поява інтернету. Інтернет – це велика система взаємозв'язків між комп'ютерами та іншими електронними предметами, яка характеризується наявністю великої кількості мереж, які можуть бути, як публічними так і приватними [54].

Інтернет виконує роль віртуального майданчика для розміщення та реалізації безлічі послуг, інформаційних ресурсів тощо, а також слугує платформою для спілкування, адже займає все більше місця та часу в житті людини [34, с.14]. Головною причиною популяризації інтернет-спілкування виступає той факт, що онлайн-комунікація не знає меж та кордонів, комуніканти можуть знаходитися в різних країнах, але вони мають змогу без особливих зусиль зв’язатися одне з одним.

Особливостями віртуального спілкування виступають [11, с.24]:

1) письмова вимова (повідомлення мають письмову форму, проте в них зберігається стиль живого спілкування);

2) гіперінтертекстуальність (онлайн-повідомлення часто бувають схожими і складаються з частин інших віртуальних листів);

3) зафіксована розмовність (попри письмову форму повідомлень, комунікація в інтернеті відбувається в темпі живого мовлення);

4) спонтанність.

Оскільки користувачі чатів позбавлені паралінгвістичних засобів комунікації, зокрема вони не чують голосу співрозмовника, його тону, сили, їм недоступні прояви невербальної комунікації, а саме жести, міміка, мова

тіла, а також досить важко розпізнати акценти у повідомленні, для полегшення сприймання інформації застосовують так звану «письмову вимову», до якої належать «смайли» (емограми, емотикони) – схематичні ілюстрації людського обличчя для позначення великого спектру емоцій людини [13]. Пізніше з'явилися «стікери», які виконують ту саму функцію, що й емограми, проте можуть містити в собі більше інформації, та навіть цілі повідомлення, наприклад вітання або слова подяки.

Найпопулярнішими інтернет-ресурсами для спілкування вважають [18]:

1) електронна пошта (здебільшого використовується для ділового обміну повідомленнями, документами, файлами);

2) класичні чати-месенджери (використовуються як для ділового так і повсякденного спілкування);

3) форуми (на відміну від електронної пошти та класичних чатів, де спілкування відбувається в реальному часі, спілкування на форумах не потребує швидкого реагування на повідомлення. Зазвичай на форумах створюються теми обговорення, що надає форумам більше інформативного змісту);

4) голосові та відеочати (порівняно нові види чатів, де спілкування відбувається шляхом запису та передачі аудіо- або відеоповідомлень. Ці види чатів втрачають таку особливість віртуального спілкування як письмова вимова, адже тут комуніканти мають змогу аналізувати невербальні та паравербальні засоби комунікації одне одного).

Окрему ланку в низці ресурсів спілкування в Інтернеті займають блоги. Блог – це веб-сторінка, побудована за принципом особистого щоденника, де власник сторінки має змогу публікувати пости (повідомлення, які закріплюються на веб сторінці у відкритому доступі) для розповсюдження будь-якої інформації [58]. Блоги мають беззаперечний соціокультурний, суспільно-політичний вплив на життя людей, адже нерідко використовуються у якості ЗМІ.

Існує декілька форм викладення інформації в межах інтеренет-комунікації за О. В. Матвієнко [15]:

1) асинхронна (зміщена в часі) комунікація, яка за направленістю поділяється на види: «один до всіх» – інформація направлена від одного відправника до багатьох реципієнтів, наприклад особистий блог; «всі до одного» – інформація направлена навпаки від багатьох користувачів до одного отримувача, наприклад опитування чи голосування; «один до одного» – інформація передається у вигляді особистих приватних повідомлень між двома комунікантами;

2) синхронна (одночасна) комунікація «один до всіх» – комунікація шляхом одночасного обміну інформацією між відправником та реципієнтами, наприклад під час онлайн-трансляцій або в голосових чатах.

Таким чином, віртуалізація комунікативного процесу, активна участь сучасних технологій у формуванні комунікативних тенденцій, перетворення інтелектуальних та почуттєвих ресурсів людини впливають на хід появи сучасної форми ментальності [26]. Комп’ютери та електронні гаджети стали невід'ємними засобами комунікації. Цінність Інтернету виходить з того, що він водночас надає можливість людям бути не лише споживачами інформації, а й самостійними джерелами. Інтернет нівелює вплив географічних обмежень на спілкування і збільшує можливості для міжкультурної комунікації.

1.2 Специфіка сучасної англомовної чат-комунікації

В епоху розвитку інформаційних технологій та попиту на міжкультурну комунікацію найбільш вживаним інструментом для спілкування стали чати [29]. Тлумачні словники визначають поняття «чат» як засіб для обміну повідомленнями з одним або багатьма комунікантами в реальному часі за допомогою підключення до мережі Інтернет [54]. Віртуальна комунікація являє собою комунікативну взаємодію її учасників,

яка здійснюється за допомогою електронних пристроїв, і породжує своєрідну картину дійсності, характерною особливістю якої є ілюзія фізичної присутності людини в ній [40]. Цей новочасний вид взаємодії комунікантів визначає вагомі розрізнення з міжособистісною та масовою комунікацією.

Однією з найважливіших особливостей чат-комунікації є діадичне (двонаправлене) паралельне спілкування між кількома реципієнтами [12]. Ця особливість визначається постійними процесами збільшення темпу обміну інформацією, та її об'єму, і дозволяє учасникам комунікації фільтрувати інформаційні потоки, які вони отримують.

Особливості англомовної чат-комунікації визначаються [4]:

1) відсутністю візуального контакту, адже спілкування більшою мірою проходить у форматі друкованих повідомлень, виключення – соціальна мережа Instagram, де акцент ставиться на візуальний аспект комунікації;

2) високим рівнем анонімності, оскільки таких вид комунікації не потребує обов'язкового використання справжнього імені в підписі і досить часто для цього використовують нікнейми (з англ. nickname – кличка, прізвисько, інше ім'я);

3) низьким рівнем соціального впорядкування вербальної поведінки та регламентації стилю мовлення;

4) подоланням соціально-культурних кордонів між комунікантами;

5) ускладненістю емоційної складової комунікації.

Англомовній чат-комунікації притаманний динамізм, багатофункціональність та комунікативна поліграннність. В англомовному кіберпросторі поступово з'являються терміни на позначення віртуального спілкування, наприклад *netspeak, E-communication, geeklanguage/geekspeak* [61]. Поява таких неологізмів засвідчує інтерес науковців до дослідження феномену онлайн-спілкування та його комунікативного аспекту.

Дослідник К. В. Дубняк зазначає, що англомовна чат-комунікація

характеризується політематичністю – можливістю розвивати декілька тем в межах одного діалогу/полілогу, що притаманно для розважальних чатів або сайтів знайомств [6, с.123]. Популярними темами для спілкування в чатах є нікнейми, географічне розташування комунікантів, зовнішність, вік, хобі тощо. Ця особливість зближує віртуальне спілкування з реальним. Проте політематичності позбавлені професійно-направлені чати, де процес спілкування розвивається навколо однієї стрижневої теми.

Своєрідність спілкування в англомовному чаті визначається можливістю донести необхідну інформацію за допомогою меншої кількості мовних знаків, тобто принципу економії мовних зусиль. При цьому не втрачається сенс повідомлення, не виникає недосказаності [51]. Економія мовних зусиль проявляється через використання скорочень, заміщень словосполучень окремими словами тощо.

Англомовній чат-комунікації властива абсолютна або часткова відсутність пунктуації, яка може вказувати на рівень освіченості учасників чату або на швидкість набору знаків у повідомленні для економії часу. Водночас некоректна пунктуація або її відсутність у повідомленні може стати причиною збільшення часу очікування відповіді через ймовірні труднощі у розумінні повідомлення, написаного відправником.

Ключовою характеристикою автора у чат-комунікації І. В. Соколова вважає дотримання ним анонімності і можливість вмить перервати спілкування [24, с.193]. Феномен чат-комунікації розглядається з боку того, яким чином відношення між співрозмовниками вливає на хід комунікації. Розмежування між суб’єктом і об’єктом комунікації в чат-спілкуванні часто буває опосередкованим, адже деколи відсутня можливість розпізнати учасників онлайн-листування. Стиль мови та поведінки у чатах, блогах та форумах зазвичай є більш сміливим та відкритим, порівняно з реальним спілкуванням віч-на-віч.

Отже, чат-комунікація має як переваги над реальним спілкуванням, такі як можливість спілкування незалежно місця знаходження

співрозмовників та вільний стиль викладення інформації, так і недоліки, наприклад, обмеження у використанні невербальних засобів комунікації, що ускладнює вираження емоцій та переживань під час онлайн бесіди.

1.3 Інформаційна насиченість та характер подання інформації в онлайн-повідомленні

Інтернет в масовій свідомості постає, насамперед, величезним сховищем інформації. Мінливість режиму «реального часу» і відсутність обмежень щодо обсягу повідомлення робить онлайн-чатування зручним способом для обговорення тих чи інших питань. Проте досить рідко чати залишаються тематичними, навіть попри декларування початкової теми бесіди, що може ставити під загрозу хід обговорення важливого питання.

Зазвичай спілкування в чатах справляє враження фатичного (вільного, безцільного спілкування, в якому обмін висловлюваннями здійснюється єдино для підтримки контакту) [28, с.231]. Однак інформаційна насиченість в англомовних чатах за потреби не поступається живому спілкуванню.

Інформаційна насиченість – це функціональна властивість тексту, яка визначається відношенням обсягу повідомлення до кількості інформації в ньому, складається з інформаційних блоків, які включають в себе основні, вихідні та уточнюючі поняття [55]. Складовими інформаційної насиченості матеріалу G. Finch вважає концентрованість повідомлення та його інформаційну навантаженість [36].

Тенденція до скорочення мовних зусиль в англомовній чат-комунікації підвищує рівень концентрованості інформації внаслідок використання меншої кількості мовних знаків, при цьому кількість інформації не зменшується. Надмірна інформаційна насиченість негативно впливає на сприймання інформації, яка міститься в повідомленні, проте це більш характерно для живого спілкування. Тут чат-повідомлення набуває вигляду нотатки, до якої можна за необхідності повернутися, то ж важлива

інформація не загубиться.

Вважається, що високий рівень інформаційної щільності надає повідомленню структурної напруженості, водночас низька інформаційна насиченість свідчить про ненапруженість викладення тексту [37, с.205]. Показник структурної напруженості/ненапруженості має стилеутворюючий характер. Офіційне (ділове) листування потребує більшої сконцентрованості та більш грамотної побудови речень для кращого розуміння сенсу реципієнтом. Ненапружений лист в чат-комунікації – це логічно скомпонований текст, з витриманою темарематичною послідовністю та без втрати смислових рамок [37, с.205]. Напруженість тексту можна змінювати, в залежності від стилю повідомлення.

Головна ціль чат-комунікації і створення повідомлень – донести інформацію. Кількість інформації в електронному листі визначає їхню інформаційну щільність. Проте найбільшу цінність має, передусім, нова інформація, корисна для читача (прагматична складова), і чим більша відносна кількість нових даних в повідомленні тим більша його інформативність [34]. Тобто інформаційна насиченість – це абсолютний показник якості чат-повідомлення, а інформативність – це відносний показник якості, адже вона залежить від аудиторії, для якої створене повідомлення.

В процесі створення повідомлення в чат-комунікації для досягнення прагматичної адекватності тексту важливо звертати увагу на [46]:

1) небанальність викладення (новизна інформації, перефразування вже відомих фактів, перебудова раніше сформованих уявлень);

2) декодованість (виклад інформації доступною для реципієнта мовою, врахування культурного коду, рівня знань адресата);

3) емоційний досвід аудиторії (менталітет);

4) релевантність повідомлення (значимість, важливість, відповідність інформації інтересам аудиторії).

Виділяють два способи підвищення інформаційної якості

повідомлення – інтенсивний (спосіб ущільнення інформації) та екстенсивний (спосіб розширення інформації шляхом використання більшої кількості деталей та уточнень) [39, с.167].

Для чат-комунікації притаманне візуальне сприйняття інформації. В Інтернет-середовищі більшість людей, отримуючи електронного листа, сканують сторінку в цілому, і лише невелика частина користувачів віртуальних засобів спілкування читають повідомлення слово за словом, тому для чат-повідомлень характерними стали способи подання інформації, які допомагають привернути увагу [50, сс. 29-30]:

1) виділення ключових слів за допомогою умовного форматування (використання різних шрифтів, кольору тексту, регістру);

2) одна ідея в одному повідомленні (спочатку суть, потім деталі);

3) стиль «перевернутої піраміди» (текст починається з заключної частини;

4) вдвічі менше слів, ніж в звичайній розмові.

Тексти чатах відзначаються використанням коротких слів, меншої кількості вузьконаправлених термінів, побудовою простих речень та позитивних формулювань.

Прагматика тексту приватного електронного листування полягає в його здатності викликати комунікативний ефект, а прагматичний потенціал повідомлення є наслідком селекції адресантом змісту тексту і способу його мовного вияву [51]. Зміст і відбір мовних засобів пояснюються комунікативним наміром автора. Комунікативна ціль спілкування здійснюється тільки тоді, коли інформація адекватно сприймається реципієнтом. Тому, автор під час вибору мовного матеріалу і компонування повідомлення в тій чи іншій мірі орієнтується на адресата.

Процес комунікації в будь-якому виді спілкування відбувається в умовах комплексної взаємодії багатьох лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників, які позначаються на виборі необхідних мовних засобів для вираження змісту в оптимальній формі і створюють жанрову і мовну

специфіку тексту. Виділяють низку екстралінгвістичних чинників, які впливають на організацію повідомлення у електронному листуванні [20, с.155]:

1) інтелектуально-психологічні особливості (освіченість, інтереси, характер, настрій комунікантів);

2) фізіологічні ознаки (стать, вік, раса);

3) соціокультурні особливості (знайомі/сторонні, сфера діяльності, місце проживання);

4) мовна мода.

Електронне листування характеризується сериальністю, адже зазвичай складається із серії повідомлень, які з'єднуються у єдиний комунікативний акт. Характерною ознакою такого формату є міжлистова анафора [43]. В чаті паралельно може виникати більш ніж одна тема, і для позначення репліки, на яку дається відповідь, використовується або спеціальна система засобів цитування, яка передбачена у більшості сучасних чат-ресурсів або міжлистова анафора на позначення теми відповіді. Найбільш розповсюджені приклади міжлистової анафори в англомовній чат-комунікації: *about, talking about, speaking about, supporting the topic about*.

Характерною ознакою побудови електронного листа в англомовній чат-комунікації є також можлива відсутність форм звернення, вітання та прощання. Перші декілька листів зазвичай включають привітання і звернення, проте в подальших листах вітання часто опускається [40]. Звернення може залишатися, але часто все ж опускається, особливо коли листування проходить в реальному часі.

Отже, англомовна чат-комунікація характеризується високим рівнем інформаційної насиченості, через тенденцію до скорочення мовних зусиль з урахуванням збереження змісту, а також орієнтованістю на реципієнта, з урахуванням великої кількості характеристик: інтелектуальних, фізіологічних, психологічних тощо.

1.2.2 Експліцитність та імпліцитність онлайн-повідомлень

Розподіл значень у чат-комунікації на імпліцитні (приховані) та експліцитні (явні) використовується насамперед задля підкреслення існування можливості вираження змісту за допомогою експлікації різного рівня.

Феномен імпліцитного значення функціонує в мовознавстві, літературознавстві та психології, адже насамперед він походить від розумової діяльності людини. Імпліцитне значення досліджується з точки зору здатності людини мислити асоціативно. Отже, імпліцитність змісту характеризують як загальне поняття, яке притаманне для всієї неявної (прихованої, не вираженої вербально) інформації в повідомленні [36]. Іншими словами імпліцитність повідомлення визначають як підтекст – прихований зміст, для декодування якого використовують не логічні умовиводи, а контекст повідомлення та фонові знання одержувача.

Імпліцитність зазвичай розглядається в зіставленні з експліцитністю. Експліцтна складова повідомлення – це явна інформація, яка має особистий, абсолютний, вільний словесний вияв, а імпліцитна складова – це неявність, яка не має подібного словесного вияву, проте уявляється реципієнтом з посиланням на експліцитне, а також на контекст [19, с.322].

Комунікативна теорія називає імпліцитністю тексту інтеграцію вербального коду повідомлення у безсловесний інформаційний простір [59]. У мовознавстві текстова імплікація – це смислова складова, яка створюється на базі експліцитної будови тексту і з’єднується з нею внаслідок декодування реципієнтом задуму автора.

І. Слабко виділяє ряд видів неявної інформації в чат-комунікації [23]:

1) текстове приховане значення (повідомлення відзеркалює прямий комунікативний намір автора);

2) підтекстове приховане значення (в повідомленні міститься інформація, яка приховує прямий комунікативний намір автора);

3) притекстове приховане значення (повідомлення містить інформацію, передавати яку автор не мав наміру, проте яку реципієнт може декодувати інтуїтивно).

Більшість наукових робіт присвячені категорії імпліцитності, а не експліцитності. В лінгвістичному просторі досить складно знайти точне визначення експліцитності, тому що ця категорія зазвичай трактується шляхом протиставлення її до категорії імпліцитності.

Експліцитність мови виявляється за допомогою таких взаємопов'язаних елементів, вираження яких може змінюватись залежно від національної мовної картини [41, с. 178]:

1) згадка про щось хоча б натяком (експліцитність протиставлена незгадуванню або еліпсу);

2) висока чіткість кордонів в цій згадці;

3) ступінь конкретності;

4) називання предмета мовлення прямо замість непрямого опису.

Імпліцитність окреслюють як результат основоположної властивості мови, який полягає в тому, що зміст повідомлення виявляється набагато ширше і об'ємніше, ніж план змісту цього повідомлення [5, с.174].

Таким чином, піч час аналізу імпліцитності текстів в чат-комунікації варто враховувати наступні фактори:

1) який смисл автор хотів виразити в тексті;

2) які складові тексту несуть імпліцитну інформацію;

3) як ці неявні смисли будуть декодовані реципієнтом;

4) який комунікативний результат матиме смисл, який не є безпосередньою частиною змісту тесту, а продукується отримувачем повідомлення, зважаючи на пресупозиції, контекст та фонові знання адресата.

Експліцитними вважаються ті умовиводи, джерелом яких є матеріалізовані, виражені в мові лінгвістичні або паралінгвістичні засоби. Експліцитний зміст повідомлення виражається безпосередньо сукупністю

мовних знаків, з яких воно побудоване [9]. Отже, експліцитність – це така ознака тексту, яка чітко окреслює висловлювання, характеризується високим ступенем конкретності і реалізується через ті мовні засоби, які лежать в основі повідомлення.

Засобами експліцитного (прямого) вираження у англомовній чат-комунікації є інформативність тексту, позитивно-конотована лексика, лексика на позначення оцінки, порівняння у вищому та найвищому ступенях, питальні речення, заклики, використання імперативних дієслівних конструкцій тощо [23].

Загальна експліцитність властива ідеальній мові, а мовленнєві імплікатури у повідомленні визначаються ґрунтуючись на контекстуальних та фонових знаннях [23]. Смисл повідомлення в чат-комунікації вважається експліцитним коли він однозначно зчитується в загальному контексті, а якщо для декодування повідомлення потрібен ширший контекст – значення тексту є імпліцитним.

Опорним показником експліцитності тексту є також тип чи приклад речення, а саме лексико-синтаксичні моделі, які ґрунтуються на конвенційних імплікатурах – належності слів і граматичних будов до звичного значення, яке спливає у реципієнта мимоволі.

1.2.3 Емоційна складова чат-комунікації

У сучасному інформаційному суспільстві вагомість чат-комунікації, яка відбувається у віртуальному середовищі, безперервно більшає. В англомовній чат-комунікації, яка визначається своєю мовною, структурною та соціально-груповою специфікою, як і в інших видах інтеракції, важливою складовою є не тільки інформаційна (когнітивна, пізнавальна), але і емоційна функція [26]. Емоційна складова позначається при відтворенні емоцій, почуттів, настрою і переживань в друкованому повідомленні без участі невербальних засобів комунікації.

За відображення емоційного змісту віртуального повідомлення відповідають емотиви – мовні одиниці, в семантичній будові яких є емоційний елемент у вигляді семантичного атрибута, завдяки чому ця одиниця адекватно вживається усіма носіями мови для позначення емоційного відношення або емоційного стану автора [61].

Для кращого розуміння емоційної наповненості повідомлення використовують емотивні маркери, або емомаркери. Емомаркери в чат-комунікації – це мовні або символьно-графічні засоби, які будують емотивне поле (об'єднання вербальних та невербальних засобів, які виконують функцію вираження емоцій людини) [60]. Емомаркери сповіщають про закодовані в чат-повідомленні емоціях, закріплюють їх в кіберпросторі, і маркують побудоване в ході комунікації емотивне поле, яке співвідноситься до певного емоційно-наповненого контексту.

Мова не виражає безпосередньо емоції, вона показує їхню особистісну концептуалізацію. Емоції людини та емоційне поле генерують опосередковану дійсність, мовну картину світу, яка базується на принципах лексикології, фонетики, граматики, а також має культурологічний аспект, які разом складають єдине ціле, незалежно від рівня розрізненості складових [33, с.210].

Для кодування і відображення емоцій в якості емомаркерів в англомовній чат-комунікації використовують низку засобів [13]:

1) вигуки і вигукові одиниці;

2) інфлективи та акроніми;

3) емотивні лексико-стилістичні засоби (емоційно-підсилювальні або емоційно-оцінювальні іменники, прикметники, дієслова, прислівники тощо);

4) емотивні метафори і фразеологізми;

5) розділові знаки в емотивної функції (наприклад, знак оклику «!», знак питання «?», три крапки «...» тощо);

6) емотивні графічні засоби (емотикони, стікери);

7) емотивні фото і відеозображення.

Відсутність візуального контакту в чат-комунікації поглиблює можливості емоційного реагування, перш за все його інтуїтивних форм, яке при візуальному спілкуванні може порушити комунікативний процес, направлений на нормативність та формальність. Саме тому вибір письмових форм комунікації, без візуального контакту з співрозмовником, має на меті розмежування істинних емоцій від трансльованих реципієнту почуттєвих знаків [4]. Ця стратегія емоційної поведінки спонукає до пошуку модусів кодування емоцій, які відповідають меті та завданням комунікації.

Емоційний контекст будь-якого комунікативного процесу формує його зміст, але він не є еквівалентним інформаційному наповненню ходу комунікації, а є реакцією на нього. Значимість емоційної складової онлайн-спілкування вкрай висока, тому що вона пов'язана з суб'єктивним світосприйняттям людини. Емоційна складова комунікації характеризується ускладненістю декодування інформації і бажанням співрозмовників емоційно наповнити повідомлення [11]. Це бажання проявляється у використанні спеціальних елементів які вказують на емоції співрозмовника (емотиконів) або долучення описової форми емоцій (в дужках або з виділенням зірочками «*»), а також шляхом трансформації невербальних засобів комунікації у текстову форму за допомогою літературних компонентів: цитат, посилань, метафор, епітетів, порівнянь тощо [39, с.165].

Ще одним способом вираження емоцій в чат-комунікації є використання «КАПСУ», тобто тексту написаного великими літерами. Такий стиль письма використовується для позначення негативних емоцій, роздратування, в перенесенні на живе спілкування ототожнюється з підвищенням голосу, криком, істерикою.

Розділові знаки відіграють важливу роль у чат-комунікації, адже вони здатні відображати почуття та емоції автора під час написання повідомлення. Знак оклику «!» в онлайн-комунікації означає підвищення голосу, вигук, оклик. Поєднання знаку питання та знаку оклику «?!» виражає нетерплячість,

спонукання до відповіді якомога швидше. Цікаво, що крапка «.» в кінці ділового повідомлення сприймається як спокійний тон спілкування, проте в неформальному чат-листуванні знак крапки в кінці повідомлення може відображати неприязнь, небажання продовжувати діалог. Натомість в повсякденному чат-спілкуванні для позначення позитивного настрою замість крапки в кінці речення часто використовується дужка «)», що неприйнятно для ділового спілкування. Трикрапка «…» мовою чату означає незакінченість думки, або негативні враження від отриманого повідомлення. Трикрапка як окреме повідомлення означає роздратування, образу, небажання спілкуватися. Характерною ознакою віртуального листування є відсутність розділових знаків в повідомленнях, що значно ускладнює зчитування емоційного фону листа реципієнтом.

Поступове знецінення ролі невербальних засобів спілкування в чат-комунікації має також негативний вплив на розвиток здорового комунікативного кіберпростору [45]. Негатив полягає в тому, що навіть за умови постійного розвитку і вдосконалення ресурсів передачі онлайн-повідомлень, зростання кількості способів відображення емоцій та переживань людини (емотикони, стікери, GIF-анімації), відсутність зорового контакту з співрозмовником спрощує можливість фальсифікації та приховування справжніх емоцій. Також негативним фактором спілкування в Інтернеті з точки зору вираження емоцій є неправильне декодування реципієнтом емоцій автора через онлайн-повідомлення, коли листувальники вперше або нечасто зустрічаються в одному комунікативному просторі та не знають стилю написання повідомлень одне одного.

Позитивною функцією чату з боку вираження емоцій є той факт, що фізичне дистанціювання учасників комунікації зараджує їх щирості та відвертості [46]. В чатах простіше транслювати почуття, які складно або соромно показати під час реального спілкування.

Як підсумок зазначеного в першому розділі наукової розвідки, варто наголосити, що чат-комунікація – це сучасний спосіб передачі інформації

шляхом написання текстових повідомлень та передачі їх за допомогою електронних пристроїв через мережу Інтернет.

Характерними ознаками чат-спілкування є письмова вимова, гіперінтертекстуальність, зафіксована розмовність та спонтанність. Технічний прогрес дозволяє вести віртуальні перемовини в реальному часі, цей вид спілкування за швидкістю передачі інформації не поступається живій розмові, проте має свої переваги, такі як фіксування інформації в повідомленнях на великий проміжок часу, використання онлайн-листів як інструменту доказу фактів, зазначених в них, можливість відтермінувати відповідь на повідомлення. З негативних сторін чат-комунікації виділяють обмеженість вираження невербальних засобів комунікації, відсутність зорового контакту з співрозмовником, неможливість підтримувати процес комунікації за відсутності технічних приладів та доступу до мережі Інтернет.

Основними ресурсами для онлайн-спілкування виступають: електронна пошта, класичні чати-месенджери, форуми/блоги та голосові або відеочати. Електронна пошта зазвичай використовується для ділового листування і такі повідомлення можуть грати роль офіційної письмової розписки або підтвердження.

Для чат-спілкування характерна анонімність, тенденція до стирання культурних кордонів, низький рівень регламентації стилю письмового мовлення, ускладненість декодування емоційної складової віртуального листа.

Інформаційна насиченість в чат-комунікації визначається відношенням обсягу тексту повідомлення до кількості інформації закодованої в ньому. Чат-листам притаманний високий рівень інформаційної насиченості.

Для вираження емоцій у кіберпросторі використовують умовні позначення у вигляді емотиконів, стікерів тощо. Особливий стиль використання розділових знаків у чатах, регістрів, виділень тексту кольором, шрифтом, регістром – ці стилі письмового мовлення також відображають почуття та емоції комунікантів в онлайн-спілкуванні.

РОЗДІЛ 2
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЕКОНОМІЇ МОВНИХ ЗУСИЛЬ У ЧАТ-КОМУНІКАЦІЇ

2.1 Мовні та мовленнєві особливості чат-комунікації

Чат-комунікація є найбільш розповсюдженим видом віртуальної комунікації, цей вид спілкування відзначається перенесенням усного мовлення на письмове (*talking in writing*), яке здійснюється в реальному часовому просторі. Чат-комунікація відкидає просторові та культурні обмеження та сприяє ефективному обміну інформацією. Однак швидкий темп комунікативного процесу в онлайн-ресурсах не дозволяє співрозмовникам слідкувати за усіма повідомленнями, електронні листи в чатах зазвичай не читають повторно, проте вони направлені на зберігання інформації протягом довгого періоду часу [18].

Чат-комунікація характерна тим, що в ній хід спілкування є важливішим ніж сама інформація, представлена у повідомленнях. При цьому існує низький рівень регламентованості мовних та мовленнєвих засобів в віртуальному листуванні: менше звертається уваги на правильне граматичне оформлення повідомлень, допускаються орфографічні помилки, вільне використання будь-якої лексики, помилки у пунктуаційному оформленні [6, с.122]. Усе це притаманне для неформального (неділового) спілкування в чаті. З іншого боку, офіційна чат-комунікація не допускає вище зазначених послаблень і вимагає більш відповідального сприйняття інформації та її оформлення.

Інструментами впливу на комунікантів в англомовному чаті є стилістичні та нестилістичні компоненти на графічному, морфологічному, лексичному, фонетичному та синтаксичному рівнях.

Для аналізу функціонування принципу економії мовних зусиль у

англомовній чат-комунікації були обрані популярні чати, форуми, блоги, а також фрагменти ділового листування з власної професійної діяльності в IT компанії через електронну скриньку Outlook, що дозволило дослідити великий спектр тем. В ході дослідження було визначено, що комуніканти в умовах повсякденного чатування користуються специфічною лексикою, притаманною для розмовного стилю та часто використовують принцип економії мовних зусиль. Розвідка показала, що хоча ділове листування має офіційний стиль, економія мовних зусиль активно використовується і в цьому виді комунікації.

2.1.1 Фонетико-графічні засоби, задіяні в онлайн-повідомленнях

Чат-комунікація – це спосіб передачі інформації в переважно письмовому вигляді, тому для цього виду спілкування характерна недостатня евфонізація тексту. У писемному варіанті текстів розмовного та ділового стилів інтонація виражається графічними засобами. Пунктуація, позначки та знаки не замінюють повністю інтонації під час живого спілкування, проте деякі прийоми інтонаційної імітації активно використовуються.

Графічне оформлення чат-повідомлення допомагає закодувати необхідну автору інформацію у ньому. Існує безліч видів фонетико-графічних засобів, які застосовуються в онлайн спілкування в тому числі для актуалізації принципу економії мовних зусиль, до них відносять: виділення тексту за допомогою умовного форматування, пунктуаційні знаки, наголос, композиційне оформлення тексту [22, с.129]. Усе це допомагає автору досягти мети комунікації та несе в собі емоційно-експресивний характер.

Графічні засоби, такі як курсив, виділення тексту жирним шрифтом, підкреслення, виділення кольором тощо допомагають привернути увагу до певної частини повідомлення, яка потребує найбільшої уваги. Зазвичай таке графічне виділення має ефект підвищення інтонації:

(1) “Let's make sure the road to socialism never runs through the state of

Georgia. VOTE!"(Donald Trump. Twitter, 05.11.2020).

(2) "But one thing's for sure: ***100% of it is scammy af."*** *(Reddit, 05.11.2020).*

Пунктуація – це графічна система знаків, яка є основним засобом письмової мови, складається із розділових знаків та відповідає за графічне оформлення друкованого повідомлення [56]. Розділові знаки – це графічні символи, які застосовуються під час письмового мовлення для декламаційно-психологічного розмежування в повідомленні [61]. Попри те, що в чат-комунікації правила розміщення і наявності розділових знаків чітко не регламентується, все-таки цей вид графічних засобів використовується в онлайн листуванні. Наприклад, використання дужок в тексті несе пояснювальний характер, виокремлює другорядну інформацію, а лапки використовують на позначення переносного значення або негативного значення автора:

(3) "Please, confirm there are no other expenses (like taxis to/from the airport) to be submitted to your report." (Outlook, 07.11.2020).

(4) "Congratulations Dan. You, Breitbart and others have decimated the business at Drudge. It's gone the way of the @NBA, ratings down 70%. People want the TRUTH! Drudge Report sold out, suffered a massive "nervous breakdown". Happening @FoxNews also???" (Donald Trump. Twitter, 05.11.2020).

Останній приклад демонструє інші характерні особливості використання пунктуації у чат-комунікації. Позначку равлика «@» перед нікнеймом використовують для особистого звернення до конкретного реципієнта у групових чатах, а повторення розділових знаків, наприклад «???» або «!!!» виражає нетерплячість, роздратування автора.

Варто зазначити, що при порівнянні письмового тексту та усного мовлення, знаки пунктуації ототожнюються з інтонацією [16]. Фрази, написані в дужках та лапках читаються з пониженим тоном, водночас знаки, які вказують на негативні емоції читаються з підвищеною інтонацією.

Пунктуація у англомовній чат-комунікації семантизує контекстуальні паузи, виражає емоційну складову друкованого тексту. Емоційний малюнок у чат-комунікації створюють також вигуки, повторення звуків, слів [16]. Наприклад, для інтонаційного подовження звуків використовують повтори літер:

(5) "Awww...Cat's like a squeaky hinge! He needs belly-floof scritches immediately." (Chatib Online Chat, 08.11.2020).

(6) "Last Friday 13th marked the day quarantine started in my country, what a remiiiiiiiiiiinder!!!"(Onlinechatus Online Chat, 09.11.2020).

В чат-комунікації часто зустрічається розмовна письмова вимова високочастотних слів [37, с.31]. Це пояснюється тим, що саме цій групі слів властиве найбільше фонетичне перетворення. Часткова втрата фонетичної інформації в онлайн-листуванні не несе за собою інформаційних втрат, оскільки одне й те ж значення може передаватися за допомогою декількох мовних засобів. Часто в чат-комунікації зустрічається еліпсис голосних та приголосних звуків, при прочитанні яких комунікативний процес не зазнає змін:

(7) "I laughed way harder than I should have, especially cuz I recently started watching jojo and finished this season today lol." (Teen Online Chat, 10.10.2020).

(8) "I hope u know u rn't alone my friend. We'll all get through this. Much love." (Reddit, 10.10.2020).

Велику нішу серед графічних особливостей чат-повідомлень посідає заміна букв або слів цифрами чи іншими знаками, які є лексичними омофонами [11]. Такий вигляд повідомлення економить мовні зусилля автора, проте може стати причиною комунікаційного збою, якщо реципієнт недостатньо підготовлений до такого типу спілкування, наприклад:

(9) "– I have a ?4U. Let`s meet 121 b4 lunch? – Sorry m8, but 2day I`m busy, we can meet P2P 2mrw." (Buddy Online Chat, 11.10.2020).

Отже, фонетико-графічні засоби в англомовній чат-комунікації

направлені на реалізацію таких функцій: привернення уваги отримувача повідомлення, окреслення комунікативно важливих складових тексту, функції уточнення, композиційного членування інформації, функції економії мовних зусиль. Це означає, що використання фонетико-графічних засобів у віртуальному спілкуванні є потужним інструментом впливу на реципієнта.

2.1.2 Лексико-стилістичні засоби, представлені у чат-комунікації

Лексичні особливості англомовних чатів ґрунтуються переважно на загальновживаній лексиці, проте ця лексика набуває деяких словотворчих змін через використання користувачами електронних ресурсів спілкування принципу економії мовних зусиль. В ході дослідження нами були виявлені лексико-стилістичні засоби, притаманні англомовним чатам.

Під час листування в чатах, комуніканти часто використовують різні види скорочень, що допомагає зекономити час та зусилля співрозмовників [44]. В чатах активно вживаються скорочення, відтворення яких у реальній мові відбувається повністю, наприклад латинські скорочення:

(10) "P.S. The survey will close on September 15, 2020." (Reddit, 01.11.2020).

(11) "Our "thank you" was a bill for $3k dollars for "repairs" they made like the garage ceiling, replacing the fencing, etc." (Onlinechatus Online Chat, 03.11.2020).

В наведеному прикладі скорочення "*P.S."* – від лат. "*post scriptum"*, та "*etc."* – від лат. "*et cetera"* [59] при прочитанні читаються подумки повністю, проте є й такі латинські скорочення, які стали загальноприйнятими саме у скороченому вигляд, наприклад "*PM"* – скорочення від лат. "*post meridiem"*:

(12) "Just a bunch of nerds driving home at 10PM." (Chatib Online Chat, 05.11.2020).

Для англомовної чат-комунікації характерні змішані скорочення, які

являють собою сполучення акроніма частини одного словосполучення із повною основою іншого [37, с.205]:

(13) "Please approve the below-mentioned expenses of Catherine Ellison via e-mail and after that we will be able to accept her report 09.20.2020." (Outlook, 29.10.2020).

Задля економії мовних зусиль активно використовуються графічні скорочення, які вказують на математичні величини, виміри:

(14) "Random example: Cancel the first 50k all student loan debt + 25% of the remaining." (Reddit, 05.11.2020).

(15) "Could you please calculate your total mileage during this financial year because the rate for the first 5000 km and the rate over 5000 km differs." (Outlook, 25.10.2020).

В наведених прикладах слово "*thousand*" було замінено на "*k*", а "*kilometers*" замінюється на коротке "*KM*". Часто в чат-комунікації використовують абревіатури [22, с.128]. Абревіатури – це лексичні одиниці, утворені шляхом скорочення слова або словосполучення, мають вигляд буквеної сполуки, кожна буква якої при прочитанні відтворюється її алфавітною назвою або звуком [65]:

*(16) "In accordance with the EP, the rate for mileage in Mexico = 0.575 USD/mile. You`ve travelled 12.3 km = 7.6 miles, that is 7.6*0.575 = 4.37 USD." (Outlook, 02.11.2020).*

(17) "To be fair most of the things Bernie argues for we already have in NZ." (Teen Online Chat, 01.11.2020).

(18) "Hi Yana, PFA the required files. Jina is OOO today." (Outlook, 02.11.2020).

(19) "FYI. I have also added you to TR watchers for further updates if there are any." (Outlook, 02.11.2020).

Наведені приклади показують, що для економії мовних зусиль у діловому електронному листуванні застосовують абревіації *"EP" (Expense Policy), "USD" (United States Dollars), "NZ" (New Zealand), "PFA" (please*

find attached), "OOO" (out of office), "FYI" (for your information), "TR" (time reports). Варто зазначити, що деякі з них є загальновживаними, а такі як, наприклад, *"EP", "TR"* є вузьконаправленими, і вгадуються лише за допомогою контексту та потребують фонових знань реципієнта.

Широкого вжитку у віртуальній комунікації набули акроніми. Акроніми – це вид абревіацій, новоутворені слова, які формуються з початкових літер словосполучення [66]. Характерною відмінністю акронімів від абревіатур є те, що акроніми читаються у вигляді окремих слів. Акроніми характерні для неформального спілкування та дозволяють значно зекономити мовні зусилля у онлайн спілкуванні, наприклад:

(20) "This was great plays but they had so much time to tp lol. Don't blame them though, it's rly easy to ignore your ancient while in the zone." (Reddit, 05.11.2020).

(21) "To be fair.. Elon doesn't run his businesses personally *on a day to day basis. He hires middle managers and CEO's like every other big business." (Reddit, 05.11.2020).*

Перший приклад показує доцільність використання акроніму *"lol" (laughing out loud)* на позначення емоції сміху у повідомленні, а акронім *"CEO"* (Chief Executive Officer) є загальнознаним у професійній сфері і не вимагає розшифровки, що актуалізує принцип економії мовних зусиль.

Великий пласт серед популярних видів скорочень у англомовній чат-комунікації займають скорочення з кінцевим, початковим та кінцево-початковим усіченням слів:

(22) "I'd watch this team just for mic check." (Chatib Online Chat, 11.11.2020).

(23) "Eh guess I'll do this for fun, um, I'm YouTube minute, I'm doing a dev log series on a game in unity." (Onlinechatus Online Chat, 05.11.2020).

Приклади висвітлюють використання скорочень *"mic"* замість *"microphone"*, *"dev"* замість *"develop"*, *"log"* замість *"video blog"*, *"unity"* замість *"community"*. Такий стиль вживання скорочень може бути

використаний при технічному обмеженні кількості символів у СМС повідомленні, адже ці слова легко вгадуються в скороченому варіанті, проте, приклади були взяті з популярного чату, де немає обмежень у кількості символів у повідомленні, а отже робимо висновок, що скорочення вживалися через тенденцію серед молоді до економії мовних зусиль у онлайн-спілкуванні.

Лексика, яка використовується у чат-комунікації належить до літературного та розмовного стилей. Літературний стиль у мові чатів представляють неологізми, терміни та запозичення [44]. Мова віртуального спілкування, як відносно нове явище, багата на неологізми і також сприяє появі їх більшої кількості. Неологізми часто зустрічаються на ігрових форумах, та у тематичних чатах:

(24) "Hey! I'm all about supp other streamers! Would you be down for a follow for follow?" (Reddit, 05.11.2020).

(25) "That PlayStation 3 font will always instantly remind me of Spider-Man." (Reddit, 07.11.2020).

(26) "lmao. we need to program all out Netflix apps to ask us this in the turret voice." (Teen Online Chat, 04.11.2020).

Вживання термінів також поширене у чат-комунікації, частіше це відбувається у діловому листуванні:

(27) "Thank you for noting the requisitions on inv." (Outlook, 12.11.2020).

(28) "Can you please send the CC statement only for this TA?" (Outlook, 12.11.2020).

В наведених вище прикладах вживаються скорочення термінів зі сфери економіки: *"inv."* від *"invoice", "TA"* від *"transaction".* Важливу роль у правильному сприйманні таких повідомлень грає широкий контекст, адже контексту словосполучення або речення може бути не достатньо.

Запозичення також мають вжиток у чат-комунікації, вони вказують на освіченість автора і вимагають більше фонових знань від отримувача

повідомлення для досягнення комунікативної цілі [15]. Наведемо приклади використання запозичень в англомовному чаті:

(29) "This is a triumph. That would make me squeal like a little girl, ngl." (Reddit, 08.11.2020).

(30) "Last time, i got sent to oblivion for saying Seb has had his greatest drives in the wet." (Buddy Online Chat, 06.11.2020).

Приклади цих чат-повідомлень містять запозичені слова *"triumph"* з грецької та "*oblivion"* з латинської мов. Вживання слів літературного стилю в контексті неформального спілкування вказує на особливе ставлення автора до об'єктів та явищ, задіяних у дискусії.

Розмовний стиль у англомовній чат-комунікації представлений вульгаризмами, сленгом, емоційно-забарвленою лексикою, демінутивами. Вульгаризми – це нелітературні, побутові, або навіть лайливі слова [14, с.30]. В чатах вони зустрічаються досить часто через великий ступінь анонімності в них. Вульгаризми можуть слугувати психологічній та емоційній розрядці, транслюють такі емоційні стани автора як невдоволення, презирство, зневага:

(31) "Damn man, that's very bad. I hope you get out of that school soon and never have to return again." (Reddit, 05.11.2020).

Сленг – це нові слова, або видозмінені значення звичних слів, які використовуються у певних соціальних групах [59]. Зазвичай сленг використовується молоддю. В англомовній чат-комунікації сленг набув широкого поширення:

(32) "I saw an ad telling me that $5 6-inch was a killer deal." (Chatib Online Chat, 07.11.2020).

(33) "Like I could go get a combo meal at McDonalds for like $8 or i could get at chili's and I have a bag of chips and salsa and some bomb-ass chicken bacon quesadillas and a drink. It's not even remotely comparable." (Reddit, 09.11.2020).

Емоційно-експресивна лексика – це слова, які виражають емоційні позитивні або негативні конотації [56]. В англомовній чат-комунікації

вживаються для урізноманітнення спілкування, акцентування уваги на певних думках, якісної оцінки предметів або явищ. Емоційно-експресивна лексика може виражати як пряме так і переносне значення слова:

(34) "With all the shitty things and people on social media this is needed more than ever." (Reddit, 10.11.2020).

(35) "I'm not being murmured by birds, it's some crazy person stabbing me with a knife!" (Onlinechatus Online Chat, 08.11.2020).

Для онлайн-спілкування характерне активне використання демінутивів. Демінутиви – це слова зі зменшувально-пестливими суфіксами, які мають емоційний вплив для адресата [59]:

(36) "Marry me, sweety girlie!" (Teen Online Chat, 15.11.2020).

Отже, онлайн-комунікація має велику кількість лексико-стилістичних засобів економії мовних зусиль, деякі з них допомагають власне скоротити обсяг повідомлення, інші допомагають вираженню емоційної складової, яка вгадується з декількох слів, без необхідності широко пояснювати емоційний стан при написанні електронного листа.

2.2 Синтаксичні засоби, задіяні у чат-комунікації

Соціальні мережі, чати, форуми як складові жанру онлайн-комунікації відзначаються тематичністю, наявністю чітко визначених комунікативних цілей. Експресивні модуси на синтаксичному рівні – це синтаксичні особливості висловлювань, які покликані виражати допоміжну інформацію, яка допомагає покращенню прагматичної ефективності повідомлення [19].

Синтаксичними засобами, які використовуються у чат-комунікації на позначення редуційної трансформації тексту є замовчування, еліпсис, відмова від сполучників, парцеляція, що є проявом компресії у онлайн-повідомленнях [33].

Еліптичні речення притаманні розмовній мові. В чат-комунікації автор не завжди дотримується правил побудови речення і зазвичай пропуски

основних членів речення компенсуються контекстом.

Приклад еліпсису в чат-комунікації:

(37) "I'd rather be lost in the sauce than in my thoughts." (Reddit, 03.11.2020).

В цьому чат-повідомлені еліпсис виявляється у опущенні повтору слова *"lost"* у другій частині речення. Такий прийом допомагає зменшити обсяг тексту без втрати інформаційної насиченості.

Замовчування – це прояв обривистості речення, його структурної або логічної незавершеності [56]. Замовчування характеризується високим рівнем експліцитності, адже передбачає домислення отримувачем повідомлення втраченої інформації або логічного завершення ним повідомлення [50, с.29]. Цей вид експресивного синтаксису використовується у випадках небажання прописувати те, що і так зрозуміло з точки зору контексту. Приклад замовчування:

(38) "Trust me when I say I have heard worse..." (Chatib Online Chat, 11.11.2020).

В чат-комунікації часто зустрічаються повідомлення з пропусками сполучників. Ця синтаксична особливість чатів ґрунтується на відсутності чіткої регламентації мови у онлайн спілкуванні. Цей прийом застосовується для економії мовних зусиль, адже відсутність сполучників часто не впливає на інформативність повідомлення та не перешкоджає досягненню прагматичної комунікативної мети:

(39) "Meanwhile, English is 3rd language for most Indians, 2nd for few. How many English speaking people have a 2nd-3rd language?" (Reddit, 09.11.2020).

Мовна парцеляція – це спосіб вираження інтонації в онлайн-тексті [60]. Це явище полягає у виділенні частини речення і перетворенні його на самостійну частину, яка не впливає на семантичну структуру повідомлення [36]. Крапка – графічний показник парцеляції в тексті:

(40) "God. That. Felt. Good. To. Read." (Reddit, 12.11.2020).

За допомогою парцеляції кожне слово отримує унікальне вагоме значення і реципієнт інтуїтивно використовує особливу інтонацію під час прочитання такого повідомлення.

Ще одним синтаксичним засобом, притаманним для чат-комунікації є транспозиція значення структури вихідного речення [20]. Це проявляється тоді, коли певна синтаксична конструкція вживається у переосмисленому значенні. Складовою частиною цього синтаксичного прийому є риторичне запитання [30, с.425]. По-перше, вживання питальної форми як такої привертає увагу отримувача повідомлення. По-друге, риторичне питання підвищує загальний рівень емоційності тексту і зміцнює прагматичну ефективність комунікації. Такі запитання використовуються з метою економії мовних зусиль, адже вони схильні транслювати відношення автора до ситуації, мають власний інтонаційний відтінок та створюють ілюзію фізичної присутності:

(41) "Why u r that cute?" (Buddy Online Chat, 18.11.2020).

Схильність до аграматизму – ще одна характерна синтаксична риса англомовної чат-комунікації [40]. Оскільки кіберпростір унеможливлює використання позамовних комунікативних засобів, в повідомленнях зустрічається, наприклад, надмірне використання пунктуаційних знаків:

(42) „I can ask Google translator for help of course))) But I`m not sure about our accountants, so could you please request the approval in English?!?" (Reddit, 10.11.2020).

Аграматизм виявляється в недостатньому або неточному розміщенні розділових знаків або повній їх відсутності, у протиріччі формально-синтаксичного відношення елементів тексту, неправильному порядку слів у висловлюванні [40]:

(43) "I'm sorry your comment appears to have been removed but you have a valid point....but even as a kid that song cracked me up because it sounded silly af to me and it still makes me laugh that that somehow became a song...but so did WAP soooo who am I? Lol" (Reddit, 09.11.2020).

Також для чат-комунікації характерне опущення слів, помилки в узгодженні членів речення, неправильне використання літер верхнього регістру – капіталізація і декапіталізація [50, p.30]:

(44) "Mby just their ultis in figths is very strong" (Reddit, 12.11.2020).

(45) "Itll be MADNESS I TELL YA!" (Onlinechatus Online Chat, 10.11.2020).

Відходячи від теми економії мовних зусиль, вважаємо за потрібне висвітлити деякі популярні види синтаксичної експансії у чат-комунікації. Оскільки учасники онлайн-спілкування не завжди звертають увагу на правильну будову речення, часто в чат-комунікації зустрічаються такі прояви експансії оригінального тексту як повтори, тавтологія, перерахування, полісиндетон, вживання паралельних конструкцій тощо [47].

Отже, синтаксичні засоби в англомовній чат-комунікації допомагають автору тексту виражати емоції через текст, залучити увагу адресата, отримати додатковий спосіб впливу на нього, досягнути комунікативної мети навіть при активному використанні принципу економії мовних зусиль.

2.3 Комунікативний збій під час онлайн-спілкування як можливий наслідок неефективного використання принципу економії мовних зусиль

У будь-якій комунікації найважливішою є мова, вона являє собою систему певних знаків та законів їхнього комбінування. В залежності від комунікативної цілі, учасниками спілкування добираються відповідні мовні засоби, на вибір яких впливають ступінь володіння мовою, знання лексики та семантики, правил та норм використання та поєднання тих чи інших лінгвістичних елементів [44].

Спілкування в чатах – специфічне і вимагає від користувачів достатньої кількості фонових знань для вірного декодування інформації. Успішну комунікацію в чатах забезпечують [11]:

1) комунікативна зацікавленість співрозмовників;

2) вміння зрозуміти комунікативний намір співрозмовника;

3) вміння автора змінювати спосіб подачі інформації, та мовні засоби, задіяні для цього;

4) сприятливі зовнішні фактори під час спілкування (настрій, стан здоров'я.

Неправильне трактування повідомлення призводить до комунікативного збою. Комунікативний збій – це повне або часткове нерозуміння висловлювання учасником комунікації, при цьому надісланий текст не виконує своєї прагматичної функції і не реалізує комунікативної цілі автора [58]. Причинами комунікативного збою в чатах є: незвичне комунікативне середовище, відсутність живого спілкування та фізичної присутності співрозмовника, невиправдані очікування від комунікації, відсутність фонових знань про специфіку та мовні особливості спілкування в чатах [3].

Комунікативний збій може бути навмисним (спровоковане неправильне тлумачення повідомлення) та незапланованим (той, що виник під впливом мовних та екстралінгвістичних чинників) [46]. Комунікативний збій – це масове явище у Інтернет дискурсі, оскільки кожне неправильно декодоване повідомлення може призвести до конфлікту.

Причинами комунікативного збою можуть бути нелінгвістичні фактори: учасник чату відволікся і втратився ланцюг розмови, низький темп обміну повідомленнями, культурні, психологічні, соціальні відмінності між комунікантами [7, с.61]. Проте основний пласт причин можливого комунікативного збою пов'язаний з лінгвістичною специфікою англомовної чат-комунікації.

Проблемним у сприйманні інформації може стати використання автором оособових займенників третьої особи з метою економії мовних зусиль [3]. Головною запорукою успішної комунікації є обопільне розуміння про що йде мова, проте якщо автор помилково впевнений в тому, що

адресант розуміє про що йдеться і вживає займенники замість ширшого пояснення ситуації – це може стати причиною комунікативного збою:

*(46) "**Subject**: Expense for Former Employee [LEFT]. Colleagues, our employee has a final expense to be submitted on his behalf. I approve his expense." (Outlook, 08.11.2020).*

В англомовному чаті часто використовуються різні види скорочень, які можуть бути декодовані невірно, особливо через недостатній рівень знань англійської мови серед учасників чату. Використання скорочень в чатах – це спосіб бути особливим і спроможним використовувати нові мовні форми [46]. Комунікативний збій може з'явитися під час перекладу навіть загальновживаних англійськомовних скорочень, наприклад: *"CUL8R"* (see you later), *"ASAP"* (as soon as possible), *"YW"* (you are welcome), *"FYI"* (for your information) та подібних.

Комунікативний збій може статися через використання у повідомленнях агнонімів, тобто невідомих реципієнтові мовних одиниць, зазвичай лексичних або фразеологічних [7, с.62]. Ними можуть бути діалектизми, архаїзми, спеціальні терміни. Агноніми характеризують лексикон учасника комунікації, вказують на його соціальне становище. Незнання агнонімів може вказувати на недостатню освіченість отримувача повідомлення або на відсутність таких слів у його пресупозиційному запасі. Приклад повідомлення з використанням агнонімів:

(47) "I've twice had an avulsion fracture to the ankle. It's where the force of a tearing ligament rips away a portion of the bone with it, causing a fracture to the bone." (Reddit, 09.11.2020).

Причиною комунікативного збою в чат-спілкуванні може бути вживання оказіоналізмів, жаргонізмів, вузьконаправлених слів, сленгу, вульгаризмів, слів з переносним значенням [3]:

*(48) "**OBESITY HAS ENTERED THE CHAT!**" (Chatib Online Chat, 12.11.2020).*

Використання полісемантичних мовних одиниць може призвести до

комунікативного збою [7, с.62]. Трапляється, що автор надає неточну або невичерпну інформацію реципієнту, який декодує отримане повідомлення зважаючи на власні знання, а не в значенні, яке було закладене при формуванні тексту.

(49) "I learned a while back not to read my family's journals."(Reddit, 13.11.2020).

В наведеному прикладі слово "*journal*" вживається в значенні *«особистий щоденник»* або *«мемуар»*, а не в значенні *«журнал для звітності»* або *«протокол засідання»*. Полісемантичні слова сприймаються краще у широкому контекстуальному просторі, коли реципієнт вже має фонові знання про тему спілкування з раніше отриманих повідомлень.

Отже, існує багато лінгвістичних та нелінгвістичних факторів, які можуть спричинити непорозуміння співрозмовників в чаті, особливо часто це відбувається при перекладі тексту з однієї мови на іншу. Комунікативні збої впливають на хід спілкування, перешкоджають налагодженню контакту між учасниками розмови та можуть призвести до конфліктів.

У другому розділі наукової розвідки ми провели аналіз текстів у форумах та листів електронної пошти та визначили низку мовних та мовленнєвих особливостей англомовної чат-комунікації, зробили огляд фонетико-графічних, лексико-стилістичних, синтактичних засобів, задіяних у онлайн листуваннях, проаналізували їхній вплив на хід комунікації в чатах та прослідкували за актуалізацією принципу економії мовних зусиль під час віртуального спілкування.

Для чат-комунікації принцип економії мовних зусиль є актуальним, адже через швидкий темп обміну повідомленнями, коротші тексти сприймаються легше, а за допомогою графічних засобів вдається робити необхідні акценти на важливих частинах чат-повідомлення. Принцип економії мовних зусиль допомагає зекономити час на написання повідомлень, сприяє швидшому обміну інформацією та підвищує рівень інформаційної насиченості тексту повідомлення.

РОЗДІЛ 3
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНЛАЙН-ПОВІДОМЛЕНЬ З ОГЛЯДУ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИНЦИПУ ЕКОНОМІЇ МОВНИХ ЗУСИЛЬ

3.1 Специфіка перекладу лексико-стилістичних засобів

Чат-комунікація має специфічні особливості використання мови, характеризується активним використанням принципу економії мовних зусиль задля зменшення обсягу тексту без втрати смислового та інформаційного навантаження. Для перекладу лексико-стилістичних засобів у англомовній чат-комунікації з огляду на збереження принципу використовують перекладацькі прийоми та трансформації. Ці засоби відтворення займають велику нішу у перекладацькій діяльності.

Для перекладу будь-якого тексту найголовнішим є досягнення його адекватності. Перекладач повинен правильно дібрати доцільні перекладацькі прийоми та трансформації для найбільш точної передачі змісту повідомлення з мови оригіналу на мову перекладу. При цьому необхідно дотримуватись норм мови, на яку перекладається текст.

Є низка причин залучення перекладацьких прийомів і трансформацій при трансляції тексту [42]:

1) відмінності у системах мов, які підпадають під процес перекладу (відсутність певних категорій у одній з мов, відмінність членування в структурі однієї категорії);

2) конфлікт норм мови оригіналу і мови перекладу (сенс повідомлення зчитується, проте складається враження помилок у вживанні мови);

3) неспівпадіння узусів задіяних під час перекладу мов (усталених правил використання мови, мовних традицій та звичок).

Для перекладу лексичних та стилістичних одиниць онлайн-повідомлень застосовують такі перекладацькі прийоми як транскрибування

та транслітерація [42]. Вони допомагають з точністю відтворити графічні символи мови оригіналу. Зазвичай транскрибування та транслітерацію використовують для перекладу неологізмів та запозичень, коли графічний склад мов, задіяних у процесі перекладу, значно відрізняється:

(50) "Just a facepulm. His logic is the same as that of a child who just lost a game – the other person won so they had to have cheated." – «Просто фейспалм. Його логіка подібна логіці дитини, яка щойно програла гру – якщо виграв хтось інший то він обов'язково змухлював». (Reddit, 15.11.2020).

Слово "*facepalm*" в наведеному прикладі було перекладене за допомогою транскрибування, оскільки це слово є неологізмом, яке позначає закриття долонями обличчя від сорому або невдоволення, і в українському словнику відсутнє відповідник цьому поняттю.

При перекладі лексико-стилістичних одиниць активно використовується калькування – перекладацька трансформація, яку зазвичай застосовуються для трансляції запозичень, а також термінів, загальновживаних слів та словосполучень [19]. Іншими словами, калькування – це дослівний переклад, який характеризується вибором першого словникового відповідника:

(51) "She is thicc. Multithiccation. Arithmethicc. Thiccle cell anemia." – «Які в неї апетитні форми. Мультиапетитність. Арифмеапетитність. Апетитноклітковa анемія.» (Buddy Online Chat, 14.11.2020).

Частовживаними прийомами перекладу лексичних одиниць є контекстуальна заміна та адаптація [44]. Зазвичай ці способи передачі інформації використовуються в поєднанні з іншими перекладацькими трансформаціями, задля досягнення адекватності перекладу та адаптації його до реалій та норм мови, на яку перекладається текст:

(52) "Holy cow, that's about as close as a real human can get to looking like Mrs. Incredible" – «Матінко Божа, подивіться як людина може ідеально бути схожою на пані Неймовірну». (Reddit, 18.11.2020).

Опущення та додавання слів при перекладі лексичних одиниць чат-

комунікації допомагає досягти кращого розуміння інформації [31]. Проте, якщо правильне використання опущення при перекладі направлене на збереження принципу економії мовних зусиль і при цьому не має впливу на інформаційну насиченість тексту, то додавання слів навпаки збільшує обсяг повідомлення, що не характерне для принципу.

(53) "Stop being such a bosshole!" – «Не будь зленачальником!», або «Не вдавай з себе великого боса!». (Teen Online Chat, 15.11.2020).

Перекладацькі прийоми і трансформації використовуються для трансляції стилістичних одиниць у чат-комунікації. Найчастіше у онлайн повідомленнях зустрічаються метафори, гіперболи, евфемізми, ідіоми.

Задля адекватного перекладу метафоричних одиниць важливо диференціювати їхню лексико-семантичну та експресивну наповленість. Для метафор, які часто зустрічаються у певному контексті характерним є закріплення її у системі мови оригіналу та адаптації у мові перекладу [35, с.28]. Для перекладу метафор найчастіше використовують прийом підбору метафоричного аналогу, рідше – перифраз та заміну метафоричного образу у мові перекладу.

(54) "What a moo friendship?!" – «Що за телячі ніжності?!» (Reddit, 14.11.2020).

Фразеологічні сполучення в чат-комунікації зустрічаються рідше, для перекладу таких одиниць використовують метод підбору еквівалентів, описовий переклад, транслітерацію з додатковими поясненнями, прийом адаптації:

(55) "I think you're right. I couldn't remember the details but thanks for filling in the blanks." – «Ти правий. Я не запам'ятав подробиць, але дякую, що нагадав.» (Buddy Online Chat, 03.11.2020).

Наведений вище приклад показує, що в перекладі можуть бути задіяні одночасно декілька видів перекладацьких прийомів і трансформацій. Тут ми використали прийом опущення слів, для зменшення об'єму повідомлення, а також зробили адаптований переклад усталеної фрази.

Гіперболи перекладають за допомогою адаптації їх до реалій української мови, описово або, інколи, калькуванням, якщо структура гіпербол у обидвох мовах співпадають [2, с.159].

(56) "I am the smartest man ALIVE!" – «Я найрозумніший чоловік В СВІТІ!» (Reddit, 16.11.2020).

Деколи при перекладі гіпербол застосовують прийоми конкретизації або лексичної заміни, дієвість якої продемонстровано на прикладі.

Переклад евфемізмів, задіяних у чат-комунікації, потребує ґрунтовного попереднього аналізу сенсу, закладеного автором початкового повідомлення. Для перекладу евфемізмів характерні складнощі у підборі еквівалентів у мові перекладу, які б відповідали нормам, точності, стилю, закладеному у оригінальному тексті [42]. Через це евфемізми зазвичай перекладаються шляхом повного відтворення їхніх субститутів, використання транскрибування/транслітерації, якщо це загальноприйняте значення евфемізму, або за допомогою адаптації поняття:

(57) "Body Positivity is bullshit. And let's all be real for a moment...Body Positivity is for women...not people." – «Боді позитив – це маячня. Будемо відверті, це стосується тільки жінок, а не людей в цілому». (Teen Online Chat, 12.11.2020).

Отже, для перекладу лексичних та стилістичних засобів у чат-комунікації найчастіше використовують прийоми адаптації, підбору словникових відповідників, калькування та транскрибування або транслітерацію. Аналіз прикладів трансляції лексико-стилістичних засобів довів, що слідування принципу економії мовних зусиль є можливим та доцільним.

3.2 Особливості представлення синтаксичних засобів під час перекладу

У другому розділі нашої наукової розвідки ми визначили основні синтаксичні елементи, притаманні для англомовної чат-комунікації. Під час перекладу синтаксичних конструкцій перекладачу необхідно максимально точно передати не тільки сенс повідомлення, та зробити переклад адекватним, а також звертати увагу на правильну трансляцію емоцій, закладених автором повідомлення за допомогою використання цих форм.

Еліптичні конструкції зазвичай використовуються у діалогічному мовленні і характеризуються опущенням деяких елементів речення, які реципієнт може інтуїтивно домислити виходячи з контексту [49, с.230]. Контекст грає важливу роль у сприйнятті тексту, який містить еліптичні елементи, деколи без контексту зрозуміти їх майже неможливо. Складність перекладу еліптичних речень полягає в тому, що елементи еліпсу однієї мови неправильно вживаються в іншій мові через відмінності мовних норм [49, с.230]. Кожне еліптичне речення розглядається як результат трансформації нееліптичного, а саме заміни експліцитних частин на нульові їх значення. Перший спосіб перекладу еліптичних конструкцій – повне відтворення синтаксичної структури оригіналу:

(58) "Sometimes I play for family or friends, and 90% of the stuff I play is fingerstyle. – «Інколи я граю для сім'ї та друзів, і 90% мелодій я граю в техніці фінгерстайл.» (Reddit, 13.11.2020).

Наведений приклад показує значення контексту під час перекладу повідомлення. В повідомленні зустрічається термін «фінгерстайл», що означає багатопартійну гру на гітарі, а отже стає зрозумілим про що йдеться в електронному листі. Для перекладу ряду речень застосовують прийом об'єднання:

(59) "Been playing for about 15 years just as a hobby. My ability sort of plateaued after about 5 years though." – «Граю вже 15 років як хобі, але мої

навички за останні 5 років, здається, погіршилися.». (Reddit, 13.11.2020).

Для перекладу еліпсису застосовується перекладацька трансформація – конкретизація, коли слово англійської мови замінюється словом з вужчим значенням [42]:

(60) "I came in time! I really did!" – «Я прийшов вчасно! Встиг!». (Teen Online Chat, 12.11.2020).

Переклад речень, в яких використовується прийом замовчення перекладаються таким чином, щоб зберігся емоційний відтінок спонукання реципієнта до продовження репліки [36]:

(61) "Hey Jane! This was an awesome date! He took me home, aaand…." – «Привіт Джейн! Це було надзвичайне побачення! Він провів мене додому іііііі….» (Onlinechatus Online Chat, 15.11.2020).

Характерною ознакою синтаксису онлайн-спілкування є випадкові або навмисні пропуски структурних одиниць речення, зазвичай сполучників [50, с.28]. При перекладі на українську мову цей ефект може зберігатися, в українській мові досить часто використовуються безсполучникові речення і при цьому повідомлення не втрачають інформаційної насиченості та повністю відтворюють закладений сенс:

(62) "I haven't had to change my diet tbh, now I just use PB things like chicken, beef, cheese, sour cream, butter, oat milk." – «Я не змінювала своєї дієти, якщо чесно, зараз я просто перейшла на рослинні продукти: курку, яловичину, сир, яйця, сметану, масло, вівсяне молоко.» (Reddit, 10.11.2020).

Мовна парцеляція в чат-повідомленнях відтворюється у мові перекладу зазвичай дослівно, з використанням підбору словникових еквівалентів та калькування [25]:

(63) "Oh. My. God. This 2020 seems like cursed." – "О. Боже. Мій. Хто прокляв 2020 рік?» (Buddy Online Chat, 16.11.2020).

Мовна парцеляція направлена до привертання підкресленої уваги до певного речення або частини речення, головним завданням перекладача є відтворення експресивного характеру повідомлення. В наведеному прикладі

експресивність була додатково підкреслена заміною номінативного речення риторичним запитанням.

Риторичні запитання використовуються в чат-комунікації для привернення уваги реципієнта а також для економії мовних зусиль під час вираження емоцій у друкованому тексті [30, с.440]. Риторичні запитання перекладаються дослівно, з використанням смислового розвитку для кращої передачі глибинного сенсу або шляхом підбору еквівалентних конструкцій у мові перекладу:

(64) "There is no Plan(et) B. But who cares?" – «Немає план(ети) Б. Проте кого це цікавить?» (Reddit, 15.11.2020).

Синтаксичний аграматизм, який виявляється в недостатньому або надмірному використанні розділових знаків та графічних символів у текстах англомовної чат-комунікації, неправильному порядку слів у реченнях в перекладі на українську мову не застосовується через різницю у нормах мов, що досліджуються [44]. Українська мова характерна вільним використанням порядку слів у реченні, то ж зміна положення складових речення не є особливим явищем. Головне під час перекладу англомовного тексту з ознаками арагматизму – дотримуватися правила адекватного перекладу:

(65) "Cat: Paul I think I told you I'm a meower not a biter»" – "Кіт: Пол, здається я вже казав, я м'явчака, а не кусака!» (Chatib Online Chat, 12.11.2020).

Речення з опущеннями слів, неправильним узгодженням членів речення, помилками у використанні великих літер перекладаються з максимальним збереженням автентичності тексту, проте за допомогою прийомів, властивих для мови перекладу:

(66) "Who's this CUTTIE bunny it's UUU !!" – "Хто такий ГАРНЕНЬКИЙ кролик? Це ТИИ!!» (Reddit, 13.11.2020).

Отже, проаналізувавши способи перекладу синтаксичних одиниць англомовної чат-комунікації робимо висновок, що найбільш уживаними перекладацькими прийомами та трансформаціями є дослівний переклад,

адаптація, контекстуальна заміна, смисловий розвиток, підбір словникових еквівалентів. Оскільки мовна специфіка чат-комунікації є специфічною, перекладач має забезпечити адекватність трансляції зі збереженням смислових, експресивних та комунікативних особливостей вихідного тексту.

3.3 Методичні рекомендації щодо навчання перекладу сучасної англомовної чат-комунікації з огляду на збереження принципу економії мовних зусиль

Міжкультурна комунікація в сучасному світі з розвитком глобалізації виконує функцію об'єднання людей в усьому світі. Англійська мова є найбільш уживаною мовою у сферах науки та культури, Інтернет просторі, ЗМІ та освіті [1].

Для перекладачів отримання освіти в університеті є початковим етапом для становлення професійної компетентності. Глибоке вивчення англійської мови студентами-перекладачами направлене на досконалізацію комунікативних навичок та володіння різними стилями мовлення. Різноманітність стилей мовлення визначається наявністю великої кількості сфер її вживання.

Отримання знань та розвиток умінь, пов'язаних з канонами міжкультурної комунікації, допомагає студентам досягти успіху в процесі практичного використання англійської мови в межах будь-якого дискурсу.

Академічна компетентність студентів-перекладачів у сфері перекладу текстів Інтернет дискурсу, зокрема текстів чат-комунікації направлена на [27]:

1) розуміння міжкультурних особливостей текстів чат-комунікації з огляду на інтернаціоналізацію кіберпростору;

2) розвиток мовних навичок, а саме лексичних та граматичних особливостей чат-спілкування;

3) визначення основних стилей англомовного електронного письма

з точки зору змісту та складу повідомлення;

4) диференціація комунікативних тактик чат-спілкування.

Основними елементами чат-комунікації з огляду на актуалізацію принципу економії мовних зусиль є різні види лексичних скорочень. Ми розробили комплекс вправ для відточення практичних навичок з теми «Переклад лексичних скорочень» на матеріалі англомовних чат-листувань.

Задля досягнення лінгводидактичної цілі вбачаємо за потрібне систематизувати тренувальні вправи на 2 етапи: ознайомлення з новими лексичними одиницями та автоматизицію використання лексики на фразовому та надфразовому рівнях. На основі зазначених етапів вправи були розділені на три групи: некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні [42].

Перший ряд вправ направлений на ознайомлення студентів з новим лексичним матеріалом. Ці вправи переважно носять некомунікативний та умовно-комунікативний характер.

Вправа 1. *Тип: умовно-комунікативна. Спробуйте підібрати власне тлумачення запропонованих абревіатур, після чого знайдіть правильне їхнє значення. Заповніть таблицю. Порівняйте та проаналізуйте дані з таблиці.*

Abbreviation	**Your variant of the meaning**	**Real meaning**
LOL		
THX		
ASAP		
YW		
SYS		
WBR		

Вправа може бути використана також для розминки на початку заняття, адже вона передбачає творчий підхід до виконання завдання. Подібні вправи не вимагають від студентів грунтовних знань запропонованої лексики, але сприяють ознайомленню з нею.

Наступна вправа направлена на запам’ятовування нової лексики шляхом підбору відповідностей:

Вправа 2. *Тип: некомунікативна. Встановіть відповідність між абревіатурами та їхнім перекладом.*

1. ADBB	A. Просто, щоб ти знав/знала.
2. TTYL	B. Все зроблено, бувай-бувай
3. GLHF	C. Падаю від сміху.
4. IMHO	D. Поговоримо пізніше.
5. FOFL	E. На мою скромну думку.
6. J2LYK	F. Удачі, і розважайся.

Вправа 3. *Тип: некомунікативна. Розподіліть запропоновані абревіатури на групи, звертаючи увагу на сферу їх вживання. Заповніть таблицю.*

GOL, PLS/PLZ, 2G2BT, I h8 it, BTW, IOW, FAQ, MSG, WBR, ASAP, TIA, GJ, IDC		
Informal e-mailing	**Business e-mailing**	**Both**

Вправа 4. *Тип: некомунікативна. Прочитайте запропоновані скорочення. Визначте типи усічень. Заповніть таблицю.*

Shortening	Meaning	Type
Ad	advertisement	
Bus	Omnibus	
Copter	helicopter	
Exam	Examination	
Flu	influenza	
Gym	gymnasium	
Movie	moving picture	
Phone	telephone	
Pro	Professional	
Typo	typographical error	
Mart	market	

Виконання запропонованих вправ допоможе студентам розширити словниковий запас, навчить розрізняти різні види скорочень, надасть

фундаментальних знань щодо принципу економії мовних зусиль. Розроблені вправи призначені для початкового етапу опрацювання текстів Інтернет дискурсу. Ці вправи підходять для етапу ознайомлення з лексичною компресією, адже вони виконуються переважно у письмовій формі та не вимагають ґрунтовних попередніх знань лексики.

Друга група вправ направлена на розвиток автоматизації використання нового лексичного матеріалу на рівні слова, словосполучення та речення. Метою вправ є розширення навичок користування новими лексичними одиницями, практика перекладу таких одиниць у межах контексту чат-спілкування, визначення прийомів перекладу під час трансляції запропонованих лексичних одиниць. Приклади речень для формування вправ взяті з онлайн-форуму Reddit.

Вправа 1. *Тип: умовно-комунікативна. Доповніть речення, використовуючи запропоновані слова. Перекладіть речення.*

ASAP, TIA, TTUL, Cuz, BTW, 2G2BT

1. … for your help in solving this issue. Hope to hear from you soon.
2. Hi colleagues! Could you please prepare a fin. report …?
3. Hay! What a mess in our kitchen?! I`m gonna …, young man!
4. – Did you know they cancelled our exams? – No way! It`s … .
5. I was surprised, … I`ve never seen anything like that!

Вправа 2. *Тип: умовно-комунікативна. А) Прочитайте та перекладіть приклади змішаних скорочень. Поміркуйте, поєднання яких слів сформували ці контамінаційні одиниці. Складіть речення з використанням змішаних скорочень враховуючи принцип економії мовних зусиль.*

Blog, emoticon, Internet, hangry, chillax, Brexit, newscast, phablet, workaholic, frenemy, staycation, camcorder, guesstimate.

Вправа 3. *Тип: умовно-комунікативна. Прочитайте повідомлення та переклад до нього. Визначте задіяні перекладацькі прийоми. Зверніть увагу на дієвість принципу економії мовних зусиль в обох текстах.*

Yes, I got it. PS5 is a great console. We all've been hyped for months if not years! But pls, hear me out. Holidays are coming. Scalpers are as strong as ever. They have more consoles than any retailer. BUT, if we just stop trying to get the PS5, they will stop making profit out of despaired ppl. Walmart or any other store won't help you get one. TDC. Do as I did. Accept the defeat. Treat yourself. Buy yourself a new PS4 game and enjoy it. Holidays are coming, so spend some time with your fam. and bros. You don't need to rush anything. The demand for PS5 is 100% artificial. Remember: You want it, but don't need it. You were waiting for so long, what's two or three more months? Anyway – have an awesome day and good luck y'all!	Я зрозумів. ПС5 (Play Station 5) – класна приставка. Нас цькували нею місяцями, чи навість роками! Але послухайте. Свята наближаються. Спекулянти сильнішають. В них є більше приставок ніж у будь-якого продавця. АЛЕ, якщо ми просто перестанемо купувати ПС5, вони перестануть отримувати статки від зневірених людей. Жоден «Волмарт» чи інший магазин не допоможе вам її придбати. Їм все одно. Робіть як я. Визнайте поразку. Порадуйте себе. Купіть нову гру для ПС4 і насолоджуйтесь. Свята наближаються, тож проводьте час з сім'єю та друзями. Не спішіть. Попит на ПС5 – штучний на 100%. Пам'ятайте: ви хочете, але не потребуєте. Ви чекали вже довго, що вам коштують ще 2-3 місяці? У всякому разі бажаю усім гарного дня та удачі!

Вправа 4. *Тип: умовно-комунікативна. Перекладіть діалог, в якому задіяний принцип економії мовних зусиль. Визначте перекладацькі прийоми, задіяні під час перекладу.*

- My mom didn't know in Facebook group chats that it renamed it for everyone. Named a work chat "Waste of time".
- IDK if FB still has this, but u could organize your friends in groups like friends, family, work. That way I could make posts visible only for coworkers or only for fam.
- Most stuff on Facebook is visible. Is why I never post anything regarding my real life there, incl. my name, adress, etc. Facebook will obv. know who I am, but at least other people won`t find me as easily.

- That`s all why I don`t use FB anymore ТВН.

Друга група вправ допомагає студентам розширити кордони використання нової лексики шляхом імплементації її у контекст інтернет-спілкування. Вправи допомагають наочно прослідкувати за дієвістю принципу економії мовних зусиль та поглиблюють навички перекладу лексичних одиниць.

До третьої групи належать вправи які направлені на автоматизацію застосування студентами нового лексичного матеріалу на рівні понадфразової єдності. Увага цього блоку акцентована на практичному застосуванні отриманих знань шляхом складання монологічних та діалогічних текстів. Під час формування вправ третьої групи особлива увага зверталась на комунікативний тип вправ.

Вправа 1. *Тип: комунікативна. Ситуація: ви знаходитесь за кордоном. Вам потрібно написати СМС повідомлення, за умовами роумінгу обсяг повідомлення не повинен перевищувати 100 символів. Використайте скорочення для написання інформаційно насиченого повідомлення.*

Вправа 2. *Тип: комунікативна. Ситуація: на лекції вам стало нудно. Ви хочете передати записку другу, але боїтесь що хтось побачить що в ній написано. Напишіть записку за допомогою скорочень, щоб її неможливо було розшифрувати з першого погляду. Використайте різні види скорочень.*

Отже, результати дослідження показали, що для досягнення лінгводидактичних цілей необхідно дотримуватись комплексного підходу до навчання студентів на заняттях з практики перекладу англійської мови.

Розроблені вправи направлені на розвиток професійної компетентності студентів та тренуванні автоматизації використання лексичних одиниць на практиці.

Як підсумок третього розділу наукової розвідки зазначаємо, що чат-комунікація має специфічні лексичні, стилістичні та синтаксичні особливості, а також у мові чат-спілкування застосовується, здебільшого, розмовний стиль та, рідше, літературний. При перекладі компресованих

лексичних та стилістичних одиниць з онлайн-повідомлень важливу роль відіграє контекст та пресупозиційні знання перекладача про тему повідомлення.

Було визначено, що найголовнішим для перекладача під час трансляції онлайн-повідомлень є одночасне збереження автентичності вихідного тексту та досягнення адекватності перекладу за допомогою засобів мови, на яку транслюється оригінальний текст.

Для адекватної трансляції чат-повідомлень використовуються перекладацькі прийоми та трансформації, які допомагають адаптувати текст до реалій мови перекладу без суттєвих втрат інформаційної насиченості, стилістичного та емоційно-експресивного забарвлення. Найпопулярнішими перекладацькими прийомами є транскодування та транслітерація, калькування, підбір словникових відповідників, адаптивний переклад, контекстуальна заміна.

Приклади повідомлень з чатів та форумів слугують гарним підґрунтям для розробки дидактичних матеріалів для студентів, які вивчають англійську мову. Для успішного засвоєння лексичного матеріалу, притаманного дня Інтернет дискурсу, були запропоновані ряд комунікативних, умовно-комунікативних та некомунікативних вправ. Матеріал може бути використаний на заняттях з практики перекладу англійської мови, лексикології, мовознавства тощо.

ВИСНОВКИ

У науковій розвідці був досліджений принцип економії мовних зусиль у сучасній англомовній чат-комунікації, його актуалізація та доцільність використання з огляду на досягнення комунікативної мети між співрозмовниками в Інтернет просторі. Дослідження були проведені на матеріалі електронних листувань у популярних англомовних чатах та форумах, а також на прикладах з власних офіційних листувань електронною поштою.

В цій роботі був комплексно проаналізований феномен Інтернету як фундаментальної складової онлайн-комунікації, визначені основні види засобів для віртуального спілкування. Особлива увага в науковій розвідці приділяється специфічним особливостям та характеристикам англомовної чат-комунікації.

Нами було визначено, що основними ресурсами для онлайн-комунікації є класичні чати, форуми, блоги, голосові та відеочати. Встановлено, що для чат-комунікації характерною є письмова вимова, спонтанність, збереження темпу живого мовлення. Ми зафіксували, що за характером подання інформації онлайн-спілкування буває асинхронним (відкладеним) та синхронним (одночасним).

В дипломній роботі висвітлено, що специфічними ознаками англомовної чат-комунікації є високий рівень анонімності, низька регламентованість стилю мовлення, подолання культурних та соціальних кордонів між комунікантами, ускладнений емоційний фон онлайн-повідомлень через відсутність фізичної присутності співрозмовників та можливості використання невербальних засобів комунікації.

Була проаналізована інформаційна насиченість онлайн-повідомлень. Аналіз показав, що не дивлячись на те, що чат-комунікація часто ототожнюється з фатичним обміном інформацією, її інформаційна насиченість не поступається реальному спілкуванню. Ми дослідили, що на

рівень інформаційної насиченості в чатах впливають такі фактори як інформаційна новизна, небанальність подання інформації, рівень декодованості повідомлення, менталітет отримувача, значимість інформації для реципієнта.

В дипломній роботі ми також дослідили проблематику емоційної складової в повідомленнях англомовної чат-комунікації. Розвідка показала, що компенсувати невербальні засоби комунікації в чатах допомагають такі засоби вираження емоцій в Інтернеті як емомаркери, до яких належать емотикони, вигуки, інфлективи, емотивні лексичні та стилістичні засоби, розділові знаки на позначення емоцій тощо.

Наукова розвідка висвітлює актуалізацію принципу економії мовних зусиль у англомовній чат-комунікації, його дієвість та доцільність під час віртуального спілкування. Визначені основні фонетико-графічні, лексико-стилістичні та синтаксичні засоби задіяні для ефективізації принципу в Інтернет дискурсі. Серед фонетико-граматичних засобів комунікації були виділені ті, що формують принцип економії мовних зусиль: виділення тексту а допомогою умовного форматування, специфічне використання знаків пунктуації, еліпсис голосних та приголосних звуків, циферна заміна слова або частини слова.

Були проаналізовані наступні лексичні засоби чат-комунікації з огляду на збереження дії принципу економії мовних зусиль: лексичні, графічні та змішані скорочення, використання неологізмів, термінів, запозичень тощо. Групу стилістичних засобів, задіяних у чат-комунікації представляють: сленг, вульгаризми, демінутиви, емоціно-забарвлена лексика тощо.

Робота висвітлює ряд синтаксичних засобів, що застосовуються в онлайн-спілкуванні і симбіозують з принципом економії мовних зусиль: еліпсис, парцеляцію, замовчування, арагматизм тощо.

Був проведений грунтовний аналіз перекладацьких прийомів та засобів перекладу текстів з ознаками використання в них принципу економії мовних зусиль. Названі найбільш уживані перекладацькі прийоми: транскодування та

транслітерація, калькування, пошук словникових відповідників, контекстуальна заміна. Проаналізований матеріал засвідчує, що найголовнішим для перекладача є збереження автентичності тексту, емоційної наповненості та досягнення адекватності трансляції з використанням засобів мови перекладу та дотриманням принципу економії мовних зусиль.

В науковій роботі було розглянуто проблему виникнення комунікативних збоїв в чат-комунікації. Були висвітлені причини можливих непорозумінь під час віртуального спілкування: використання полісемантичної лексики, оказіоналізмів, жаргонізмів, сленгу, вульгаризмів, слів з переносним значенням тощо. Ми робимо висновок, що на виникнення комунікативних збоїв впливають контекст, фонові знання реципієнта, рівень його освіченості та бажання автора правильно донести інформацію.

Нами була розроблена низка методів та вправ для імплементації принципу економії мовних зусиль у навчальний процес студентів, які вивчають англійську мову з метою осучаснення навчальної програми та задля підвищення рівня їхньої професійної перекладацької компетентності.

Практична цінність роботи полягає у можливості застосування отриманих даних у подальших дослідженнях з лексикології, мовознавства та на заняттях з практики перекладу, теоретичного курсу англійської мови тощо.

Я, Попова Тетяна Сергіївна, своїм підписом засвідчую, що моя дипломна робота «Актуалізація принципу економії мовних зусиль у сучасній англомовній чат-комунікації (перекладацький аспект)» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботі я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Підпис .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова Г. С. Доцільність використання SMM у оптимізації функціонування політичних партій в Україні. *Політологічні записки*. 2013. Вип. 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap_2013_7_10 (дата звернення: 09.11.2020).

2. Баклан І. М. Еквівалентність в перекладі ділового дискурсу. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, Луцьк, 2013. Вип. 17(266). С. 157-161.

3. Герасименко О. В. Дискурсивні стратегії і тактики подолання комунікативних порушень (на матеріалі французьких літературних текстів постмодерну) : дис. канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2008. 209 с.

4. Дмитрієва О. А., Рибалко О. О., Гладковський С. С. Особливості Інтернет спілкування, Донецьк, 2003. URL: http://masters.donntu.edu.ua/2004/eltf/rybalko/library /art4.htm (дата звернення: 05.11.2020).

5. Долбіна В. К. Поняття мовної імпліцитності на сучасному етапі розвитку лінгвістики. *Актуальні питання філології.* К. : КиМу, 2011. Вип. 1. С. 173-176.

6. Дубняк К. В. Соціальні мережі Інтернет як засіб обміну інформацією. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації,* Запоріжжя, 2014. Вип. 3. С. 122-126.

7. Дяків Х. Ю. Чи завжди комунікативні невдачі невдалі? : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». Київ, 2015. 36 с.

8. Жулавська О. О. Переклад: теоретичні та практичні аспекти [Текст] : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2017. 133 с.

9. Заболотська О. О. Засоби вираження імпліцитності у художньому прозовому та віршованому тексті: компаративний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Херсон: ХДУ, 2015. Вип. 19. С. 262-269.

10. Кикоть В. М. Риторичне питання, підтекст та переклад. *Філологічні трактати*. Суми: Сумський державний університет, 2009. Т.1. Вип. 3-4. С.82-86.

11. Компанцева Л. Ф. Інтернет-комунікація: когнітивнопрагматичний та лінгвокультурологічний аспекти : автореф. дис. … д-ра. філол. наук : 10.02.02 «Російська мова». Київ, 2007. 36 с.

12. Коноплицький С. М. Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз : автореф. дис. … канд. соціол. наук : 22.00.01 «Теорія та інсторія соціології». Київ, 2007. 17 с.

13. Король А. П. Меми та троллінг у сучасному комп'ютерному дискурсі. *Перекладацькі інновації* : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. В. Ємельянова та ін. Суми : Сумський державний університет, 2013. С. 67-69.

14. Кримова А. В. Особливості функціонування сучасного англомовного інтернет-сленгу WEBLISH. *Перекладацькі інновації* : матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2018 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. Суми : Сумський державний університет, 2018. С. 30-32.

15. Матвієнко О. В. Комунікативна діяльність у мережі Інтернет: теоретико-методологічні підходи до аналізу соціалізації студентської молоді. *Вісник ХДАК*. 2013. Вип. 41. С. 151-158.

16. Мелай А. А. Особливості використання фоностилістичних засобів у англомовному рекламному дискурсі. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали V Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 19-20 квітня 2018 р. Суми : Сумський державний університет, 2018. С. 33-35.

17. Моісєєва Н. Електронна епоха соціальних комунікацій:

структурно-діяльнісні трансформації. *Вісник Книжкової палати*. 2014. Вип. 3. С. 1-6.

18. Реконвальд Н. В. Англомовний чат як різновид комп'ютерно-опосередкованої комунікації (прагмалінгвістичне дослідження) : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Одесса, 2008. 20 с.

19. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2011. 844 с.

20. Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 240 с.

21. Сидоров М. Інтернет як засіб соціальної комунікації та соціального впливу. *Політичний менеджмент*. 2008. Вип. 4 (31). С. 119-125.

22. Сидорук Г. І. Сучасні способи компресії лексичних одиниць в інтернет-просторі. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки*. 2015. Вип. 225. С. 125-131.

23. Слабко І. Комунікативний підхід до вивчення імпліцитності художнього тексту. Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів гуманітарного факультету / відп. за вип. Л.П.Валенкевич. Суми : Сумський державний університет, 2010. С. 133.

24. Соколова І. В. Типологічні характеристики інтернет дискурсу (на матеріалі англомовних інтернет ресурсів). *Нова філологія* : збірник наукових праць. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. Вип. 49. С. 191-195.

25. Філіп'єва Д. С., Кобякова І. К. Скорочення в сучасній англійській мові: способи утворення та особливості функціонування. Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 18-23 квітня, 2011 р. / відп. за вип. В.В. Опанасюк. Суми : Сумський державний університет, 2011. С. 72-73.

26. Фісенко Т. В. Соціальні інтернет-мережі як засіб задоволення

інформаційних потреб. *Наукові записки Інституту журналістики* : науковий збірник. Київ, 2010. Т.41. С. 190-194. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nzizh/2010_41/Fisenko.pdf (дата звернення: 12.10.2020).

27. Флюр О. М. Формування глобального інформаційного суспільства. *Шлях України* : монографія. Київ : Центр вільної преси, 2004. 140 с.

28. Baldwin T., Lui M. Language identification: The long and the short of the matter. Association for Computational Linguistics. Los Angeles: HLT-NAACL, 2010. P. 229-237.

29. Baron N. Digital Media Changing Language? *Educational Leadership Literacy 2.0.* 2009. Vol. 6. P. 42-46.

30. Borge S. Questions. Pragmatics of Speech Actions. 2013. P. 411-445.

31. Borisov O. Lexical Peculiarities of Dialogical Genres of Chat, Blog and Forum in British and Ukrainian Internet Space: a Comparative Aspect. 2016. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/lexical-peculiarities-of-dialogical-genres-of-chat-blog-and-forum-in-british-and-ukrainian-internet-space-a-comparative-aspect (дата звернення: 18.10.2020).

32. Bunt H. Context and Dialogue Control : ITK research report. Institute for Language Technology and Articial Intelligence. Tilburg, 1994. P. 1-16. URL: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.39.1926 (дата звернення: 24.10.2020).

33. Carter S., Weerkamp W., Tsagkias M. Microblog language identification: Overcoming the limitations of short, unedited and idiomatic text. *Language Resources and Evaluation*. Amsterdam : Springer, 2013. Vol. 47(1) P. 195-215.

34. Danet B. Cyber play: Communicating online. *New Technologies/New Cultures*. Oxford : Berg Publishing, 2001. P. 12-24.

35. Dorda V. O., Shuliak I.The Translation of one-Word Metaphors in the Computer Discourse. *Філологічні трактати.* Суми : Сумський державний

університет, 2018. Т. 10(1). С. 26-30.

36. Finch G. Linguistic Terms and Concepts : Textbook. London : Macmillan Press, 2000. 159 p.

37. Frank E., Chui C., Witten I. Text categorization using compression models. Proceedings of the IEEE Data Compression Conference. Snowbird: IEEE Computer Society Press, 2000. P. 200-209.

38. Gerosa M. Analyzing discourse structure to coordinate educational forums. Proceedings of the 7th International Conference on Intelligent Tutoring Systems. Maceió : ITS, 2004. P. 262-272.

39. Gerosa, M. No need to read messages right now: Helping mediators to steer educational forums using statistical and visual information. Proceedings of the Computer Supported Collaborative Learning Conference. Taipei : CSCL, 2005. P. 160-169.

40. Holmer T. Discourse Structure Analysis of Chat Communication. Hagenberg im Mühlkreis, 2008. URL: https://www.languageatinternet.org/articles/2008/1633 (дата звернення: 15.10.2020).

41. Holmer T., Kienle A., Wessner M. Explicit referencing in learning chats: Needs and acceptance. *Innovative approaches for learning and knowledge sharing*. Berlin, 2006. P. 170-184.

42. Hopwood S. Translation Techniques: Compensating for Differences Between Language. 2016. URL : https://www.seanhopwood.com/blog/translation/2016/07/translation-techniques-compensating-for-differences-between-languages-5049 (дата звернення: 05.11.2020).

43. Kinsella N. Btw its just Netspeak lol. Griffith Working Papers in Pragmatics and Intercultural Communication. Nathan : Griffith University, 2010. P. 64-75.

44. Kirby S., Tamariz M. Compression and communication in the cultural evolution of linguistic structure. Cognition. 2015. Vol. 141. P. 87-102. URL : https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0010027715000815?via%3Dihub (дата звернення: 07.11.2020).

45. A brief history of the Internet. / Leiner M. B., Cerf G. V., Crark D., Kahn E. R. et al. – 2000. URL : http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml (дата звернення: 29.09.2020)

46. Lunenburg F. Communication: The Process, Barriers, And Improving Effectiveness. Huntsville : Sam Houston State University, 2010. Vol.1(1). URL : http://www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Lunenburg,%20Fred%20C,%20Communication%20Schooling%20V1%20N1%202010.pdf (дата звернення: 24.10.2020).

47. McDaniel S., Olson G., Magee J. Identifying and analyzing multiple threads in computer-mediated and face-to-face conversations. Proceedings of the 1996 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work. Boston : ACM Press, 1996. P. 39-47.

48. Ruhi S. Intentionality, Communicative Intentions and the Implication of Politeness. *Intercultural Pragmatics*. Ankara : Middle East Technical University, 2008. Vol. 5. P.287-314.

49. Sokolova I. Context of Communication as a Component of Communication Process. Вісник Луганського національного університету, 2014. Вип. 6(289). С. 229-239.

50. Tromp E., Pechenizkiy M. Graph-based n-gram language identication on short texts. Proceedings of the 20th Machine Learning conference of Belgium and The Netherlands. Belgium, 2011. P. 27-34.

51. Yemelyanova O., Rudych V. Linguistic and pragmatic features of English chat communication. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки.* Кропивницький : ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. Вип. 154. С. 208-212.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

52. Академічний тлумачний словник. URL : http://sum.in.ua (дата звернення: 06.10.20).

53. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-

дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 101 с.

54. Dictionary.com online dictionary. URL : https://www.dictionary.com/ (дата звернення: 15.11.2020).

55. Emoticons & Smiley Page. URL : http://www.muller-godschalk.com/emoticon.html (дата звернення: 15.10.2020).

56. Online Cambridge Dictionary. URL : https://dictionary.cambridge.org /ru/ (дата звернення: 11.11.2020).

57. Online Collins English Dictionary. URL : http://www.collinslanguage .com/ (дата звернення: 01.11.2020).

58. Online Longman English Dictionary. URL : www.ldoceonline.com/ (дата звернення: 05.10.20).

59. Online Oxford English Dictionary. URL : http://www.oxforddictionaries.com/ (дата звернення: 11.11.20).

60. Online Webster`s dictionary. URL : http://www.websters-online-dictionary.org/ (дата звернення: 10.11.20).

61. Slang.org: The Ultimate Online Slang Dictionary. URL : https://www.slang.org/ (дата звернення: 18.10.2020).

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

62. Англійські акроніми для швидких повідомлень. URL : https://studway.com.ua/angliyski-akronimi/ (дата звернення: 15.11.2020).

63. Acronym Finder. URL : https://www.acronymfinder.com/ (дата звернення: 12.11.2020).

64. Be Social: 7 English Small Talk Topics for Starting Friendly Conversations. URL : https://www.fluentu.com/blog/english/english-small-talk/ (дата звернення: 16.11.2020).

65. Blended Words in English. URL : https://blogs.transparent.com/english/blended-words-in-english/ (дата звернення: 13.11.2020).

66. Buddy Online Chat. URL : https://www.worldofchat.co.uk/ (дата звернення: 16.10.2020).

67. Chat Abbreviations. 7 Secrets for ESL Learners. URL : https://www.englishclub.com/esl-chat/abbreviations.htm (дата звернення: 13.11.2020).

68. Chatib Online Chat. URL : https://www.chatib.us/ (дата звернення: 14.10.2020).

69. Clip Word. URL : https://www.sightwordsgame.com/vocabulary-words/word-play/clip-words/ (дата звернення: 29.10.2020).

70. Examples Of Blended Words – Definitions And Examples. URL : https://philnews.ph/2020/04/17/examples-of-blended-words-definitions-and-examples/ (дата звернення: 18.10.2020).

71. Examples of Professional Text Messages. URL : https://simpletexting.com/examples-of-professional-text-messages/ (дата звернення: 23.10.2020).

72. How to Create a Conversation Jar. URL : https://www.gifts.com/blog/conversation-starters (дата звернення: 18.11.2020).

73. Huge List of Texting and Online Chat Abbreviations. URL : https://www.webopedia.com/quick_ref/textmessageabbreviations.asp (дата звернення: 24.10.2020).

74. List of Commonly Used Abbreviations. URL : https://abbreviations.yourdictionary.com/articles/list-of-commonly-used-abbreviations.html (дата звернення: 01.11.2020).

75. Onlinechatus Online Chat. URL : https://www.onlinechatus.org.in/uk-chat-rooms/#.X71KM2gzbIU (дата звернення: 18.10.2020).

76. Reddit Forum. URL : https://www.reddit.com/ (дата звернення: 12.10.2020).

77. Roleplay Situations: Conversation Practice! Pinterest. URL :https://www.pinterest.com/pin/483503709985692370/ (дата звернення: 09.11.2020).

78. Teen Online Chat. URL : https://www.teen-chat.org/chat/ (дата звернення: 10.10.2020).

79. TIL, як і навіщо скорочують слова в листуванні? URL : https://yappicorp.com.ua/ua/posts/read/til-kak-i-zachem-sokracshayut-slova-v-perepiske (дата звернення: 20.11.2020).

80. Twelve examples of pure SMS chat genius. URL : https://brightside.me/wonder-curiosities/twelve-examples-of-pure-sms-chat-genius-178755/ (дата звернення: 30.10.2020).

81. Twitter
Blog. URL : https://twitter.com (дата звернення: 18.10.2020).

82. 20 Clipped Forms and Their Place (If Any) in Formal Writing. URL : https://www.dailywritingtips.com/20-clipped-forms-and-their-place-if-any-in-formal-writing/ (дата звернення: 10.11.2020).

SUMMARY

The master thesis focuses on the foregrounding of the principle of linguistic efforts economy in modern English chat communication. The graduation thesis analyzes principle of linguistic efforts economy in terms of expanding communication capabilities through the emergence of online resources for communication on the example of electronic correspondence of formal (business) and informal type.

The purpose of the study is to highlight the features and specifics of the language that is inherent in Internet discourse, identify ways of language efforts economy, analyze the functioning of shortenings and the feasibility of using compression when exchanging virtual messages. The graduation thesis is also aims to consider the current techniques and methods of translating texts with signs of linguistic compression from English into Ukrainian and offer methods for implementing the studied principle in classes on the practice of English translation.

The relevance of the studied topic is determined by the fact that in modern linguistics, despite its constant development, the functioning of the principle of linguistic efforts economy in English chat communication is still insufficiently studied, and the translation of compressed language units requires more detailed analysis. The present paper concentrates on analyzing the actualization of the language efforts economy principle due to the expansion of communication opportunities through the emergence of new online resources for communication.

The objective of research is the principle of linguistic efforts economy, the subject matter of master thesis is determined by the effectiveness of the linguistic efforts economy principle in modern English chat communication.

The following research methods were used to analyze the material of the study: a descriptive method which consists in distinguishing units of language and explaining the peculiarities of their structure and functioning, a method of analyzing dictionary definitions by lexicographic and electronic resources, comparative method (comparison of individual linguistic phenomena), method of

analysis (acquisition of knowledge about the elements of the object) and synthesis (study of the structure and systemic features of the object of knowledge), method of scientific observation, method of abstraction (distraction from the insignificant properties of the object of cognition and highlighting the qualities of interest in the study).

The study was conducted on the basis of English chat messages of formal (business) and informal type.

The theoretical significance of the study is determined by a comprehensive analysis of the relevance and feasibility of the linguistic efforts economy principle in English chat communication on the example of virtual correspondence and by definition of shortened elements translation means, taking into account the style of information presented in the electronic-communicative environment.

The practical significance of the work is that its results can be used for further research on the study of Internet discourse, lexicology, linguistics, psychology, as well as be the basis for the development of curricula for students studying English. The presented material can be used for the analysis of journalistic texts, electronic articles and works of fiction, in particular youth contemporary literature, etc.

The master thesis includes analysis not only of the lexical composition of virtual messages, but also the study of possible communication failures during online communication, the emotional component of chat communication, as well as ways to implement the principle of language efforts economy in the educational process.

The phenomenon of the Internet as a fundamental component of online communication was comprehensively analyzed, the main means of virtual communication were identified. Particular attention in the graduation thesis is paid to the specific features and characteristics of English chat communication.

The paper deals with the phenomenon of virtual communication, that is a communicative interaction of chat participants, which is carried out with a help of electronic devices. It has been identified that the main resources for online

communication are classic chats, forums, blogs, voice and video chats. It is established that chat communication is characterized by written pronunciation, spontaneity, maintaining the pace of live speech. The paper noted, that the nature of the presentation of information online communication is asynchronous (delayed) and synchronous (simultaneous). English chat communication is characterized by dynamism, polyfunctionality and communicative versatility.

The graduation thesis highlights that the specific features of modern English chat communication are a high level of anonymity, lack of definite speech style regulation, overcoming cultural and social boundaries between communicators, complicated emotional component of online messages due to physical absence of interlocutors during the communicative act and the inability to use non-verbal means of communication.

The information richness of online messages was analyzed. The analysis showed that despite the fact that chat communication is often identified with the phatic exchange of information, its information richness is not inferior to real communication. We stress the fact that the level of information richness in chats is influenced by such factors as information novelty, non-banality of information presentation, the ease of message decoding, the mentality of the recipient, the importance of information for the recipient.

The present paper concentrates on analyzing explicit and implicit content of online messages. The implicit meaning of the message is defined as the subtext – the hidden content, aimed not at logical inferences, but at the context of the message and the background knowledge of the recipient. The explicit component of a message is obvious information that has a personal, absolute, free expression. Explicit are those inferences, the source of which are materialized, expressed in language linguistic or paralinguistic means. The explicit content of the message is expressed directly by the set of language signs from which it is built.

The issue of the emotional component in English chat messages was studied. The results of the study show, that non-verbal means of communication in chats can be compensated by such means of expressing emotions as emo-markers, which

include emoticons, exclamations, inflections, emotional lexical and stylistic means, punctuation marks to denote emotions, ect. The emotional component of communication is characterized by the complexity of decoding information.

The graduation thesis gives a detailed analysis of foregrounding of the linguistic efforts economy principle in modern English chat communication, its effectiveness and feasibility during virtual communication. The main phonetic, graphic, lexical, stylistic and syntactic means are used for the effectiveness of the principle in the Internet discourse.

Among the phonetic and graphic means of communication were identified those that form the principle of linguistic efforts economy: text conditional formatting, specific use of punctuation, ellipsis of vowels and consonants, replacement of a word or part of the word with numbers. We determined that phonetic and graphic means in English chat communication are aimed at implementing the following functions: attracting the attention of the recipient, outlining communicatively important components of the text, clarification of the information, compositional division, linguistic efforts economy.

The following lexical means of chat communication were analyzed, which contribute to the preservation of the principle of language efforts economy: lexical, graphic and mixed abbreviations, neologisms, terms, borrowings, etc. The group of stylistic means involved in chat communication is represented by: slang, vulgarities, diminutives, emotionally-colored words and word groups, etc. It was analyzed that compressed lexical and stylistic means help to reduce the size of the message, to express the emotional component of the text.

The properties of syntactic means used in chat communication have been investigated. Syntactic means related to the reductive transformation of the text, such as suppression, ellipse, rejection of conjunctions, parcelling, were analyzed. The master thesis identified popular means of syntactic expansion in chat communication: word repetition, tautology, enumeration, polysyndeton, the use of parallel constructions, etc. The study showed that syntactic means in English chat communication help the author of the text to express emotions through the

message, to attract the attention of the recipient, to get additional influence and to achieve communicative goals.

A thorough analysis of translation techniques and means of translating texts with signs of using the principle language efforts economy was carried out. The most commonly used translation techniques were studied: transcoding and transliteration, loan translation, equivalent translation, contextual replacement. In the thesis a number of reasons for the use of translation techniques and transformations in the translation of the text were identified: differences in the systems of languages that fall under the translation process, the conflict of norms between the original language and the language of translation, inconsistency of established rules for the language use, language traditions and habits. The analyzed material shows that the most important for a translator is to preserve the authenticity of the text and its emotional content and to achieve the adequacy of translation using the means of target language.

The master thesis considered the problem of communication failures in chat communication. The following linguistic reasons for misunderstandings during virtual communication were highlighted: the use of polysemantic words, agnonyms, occasionalisms, jargon, slang, vulgarisms, figurative words, etc. Non-linguistic factors of communication failure: disinterest of interlocutors in the conversation, slow rate of messaging, cultural, psychological, social differences between communicators.

We have prepared a number of methods and exercises for the implementation of the language efforts economy principle in the educational process of students studying English in order to modernize the curriculum and to increase the level of their professional translation competence. Academic competence of students in the field chat communication texts translation is aimed at understanding of intercultural features of chat communication texts considering internationalization of cyberspace, development of language skills, namely lexical and grammatical features of chat communication, defining basic styles of English electronic writing, its content and composition, analyzing communicative tactics of

chat communication. In order to achieve the linguodidactic goal, we systematized training exercises in 2 stages: acquaintance with new lexical units and automation of vocabulary use at the phrasal and textual levels. Taking into account these stages, the exercises were divided into three groups: non-communicative, conditionally communicative and communicative.

The first group of exercises is aimed at acquainting students with new lexical material. The second group of exercises is aimed at developing the automation of the use of new lexical material at the level of words, phrases and sentences. The third group includes exercises aimed at automating the use of new lexical material at the textual level.

To sum up, it should be noted that we managed to fully achieve the objective of the study, namely, we proved the relevance and feasibility of using the principle of linguistic efforts economy, identified types of linguistic compression, analyzed ways to translate shortened utins. Contrary to expectations, the analysis indicated, that texts from English chats and forums can be actively used in the educational process.

The practical value of the work lies in the possibility of using the obtained data in further research in lexicology, linguistics and in classes on translation practice, theoretical course of English language, etc.

Key words: language, Internet discourse, linguistic efforts economy, communication, chat, linguistic compression, shortenings, translation techniques, communicative goal, linguodidactics.

ДОДАТОК А

Список абревіацій, обраних для опрацювання лексичного матеріалу

Abbreviations	Meaning	Translation
LOL	Laughing Out Loud	Голосно сміюся / дуже смішно.
GOL	Giggling Out Loud	Голосно хихикаю
FOFL	Falling On Floor Laughing	Падаю від сміху
H&K/XOXO	Hugs and Kisses	Обіймаю і цілую.
AFAIK	As Far As I Know	Наскільки мені відомо
ASAP	As Soon As Possible	Якомога швидше
PLS/PLZ	Please	Будь ласка.
THX	Thanks	Дякую
NP	No Problem	Без проблем.
YW	Your Welcome	Прошу.
TIA	Thanks In Advance	Заздалегідь спасибі.
GJ	Good Job	Гарна робота.
2G2BT	Too good to be true	Занадто добре, щоб бути правдою.
2moro/2day/2nite	Tomorrow/Today/Tonight	Завтра/сьогдні/ввечері.
J2LYK	Just To Let You Know	Просто, щоб ти знав/знала.
I h8 it	I Hate It	Ненавиджу це.
G2g	Got To Go	Мушу йти
F2F	Face To Face	Один на один
?4U	I have a question for you.	Маю питання для тебе
BTW	by the way	Доречі.
CUZ/COS	because	Тому що.
IOW	in other words	Іншими словами.
IMHO	in my humble opinion	На мою скромну думку
FAQ	frequently asked questions	Часті запитання
MSG	message	Повідомлення.
BBL	Be Back Later	Повернуся пізніше.
BRB	Be Right Back	Зараз повернуся
TTYL	Talk To You Later	Поговоримо пізніше
ADBB	All Done Bye-Bye	Все зроблено, бувай-бувай.
SYS	See You Soon	До скорої зустрічі
BFF	Best Friends Forever	Найкращі друзі назавжди.
IDC	I Don’t Care	Мені все одно
IDK	I Don’t Know	Я не знаю
TMI	Too Much Information	Забагато інформації.
WBR	With Best Regards	З найкращими побажаннями.
GLHF	Good Luck Have Fun	Удачі, і розважайся.

Список скорочень, обраних для опрацювання лексичного матеріалу

Shortening	Meaning	Type
Ad	advertisement	back-clipping
Bus	Omnibus	fore-clipping
Copter	helicopter	fore-clipping
Exam	Examination	back-clipping
Flu	influenza	fore-and-aft clipping
Gym	gymnasium	back-clipping
Movie	moving picture	back-clipping
Phone	telephone	fore-clipping
Pro	Professional	back-clipping
Typo	typographical error	back-clipping
Mart	market	medial clipping
Auto	automobile	back-clipping
Bro	brother	back-clipping
Doc	doctor	back-clipping
Dorm	dormitory	back-clipping
Fan	fanatic	back-clipping
Varsity	university	fore-clipping
Cuz	Because	fore-and-aft clipping
Libry	Library	fore-and-aft clipping
Disco	discotheque	back-clipping
Fancy	fantasy	medial clipping

Список контамінаційних (змішаних) скорочень, обраних для опрацювання лексичного матеріалу

Word	Combination
Boost	Boom + Hoist
Blog	Web + Log
Vlog	Video + Log
Emoticon	Emotion + Icon
Frenemy	Friend + Enemy
Humongous	Huge + Monstrous
Internet	International + Network
Motel	Motor + Hotel
Spork	Spoon + Fork
Staycation	Stay + Vacation
Hangry	Hungry + Angry
Chillax	Chill + Relax

Brainiac	Brain + Maniac
Brexit	Britain + Exit
Camcorder	Camera + Recorder
Email	Electronic + Mail
Guesstimate	Guess + Estimate
Newscast	News + Broadcast
Phablet	Phone + Tablet
Webinar	Web + Seminar
Workaholic	Work + Alcoholic